ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол засідання Правління
Публічного акціонерного товариства
«Розрахунковий центр з обслуговування
договорів на фінансових ринках»
26.05.2021 № 22

Зареєстровано
в Національній комісії з цінних паперів
та фондового ринку
рішенням від 17.06.2021 № 407

Викладено у новій редакції
Протокол засідання Правління
Публічного акціонерного товариства
«Розрахунковий центр з обслуговування
договорів на фінансових ринках»
21.09.2026 № 46

Зареєстровано у новій редакції
в Національній комісії з цінних паперів
та фондового ринку
Постанова № 11/21/5311/К01
від 24.09.2026

ПРАВИЛА ПРОВАДЖЕННЯ КЛІРИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР З ОБСЛУГОВУВАННЯ ДОГОВОРІВ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ»

З М І С Т

I. Загальні положення 3

II. Терміни та визначення 4

III. Вимоги до учасників клірингу та операторів організованих ринків капіталу 12

IV. Порядок і умови допуску прав та зобов'язань до клірингу. Укладення деривативних контрактів та вчинення правочинів щодо цінних паперів Розрахунковим центром як центральним контрагентом ..15

V. Права і обов'язки учасників клірингу та Розрахункового центру як особи, яка провадить клірингову діяльність 20

VI. Порядок обліку прав та зобов'язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими на організованому ринку капіталу та поза ним, а також припинення таких прав та зобов'язань у системі клірингового обліку....24

VII. Порядок надання учасникам клірингу звітів за результатами клірингу та розрахунків....30

VIII. Порядок здійснення клірингу прав та зобов'язань, підготовки, складення та направлення Розрахунковим центром документів для проведення розрахунків. Порядок проведення Розрахунковим центром грошових розрахунків за результатами клірингу за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів за принципом «поставка проти оплати» 31

IX. Опис системи клірингового обліку 41

X. Порядок обміну інформацією з депозитаріями при здійсненні клірингової діяльності щодо прав та зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів 43

XI. Опис системи захисту інформації 46

XII. Остаточність проведення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів. Випадки застосування процедури ліквідаційного неттінгу 48

XIII. Опис системи управління ризиками та гарантій 55

XIV. Порядок припинення Розрахунковим центром провадження клірингової діяльності 67

І. Загальні положення

1.1. Правила провадження клірингової діяльності Публічного акціонерного товариства «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» (далі – Правила клірингу) розроблені відповідно до Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», Закону України «Про депозитарну систему України», інших законів України, Положення про провадження клірингової діяльності, затвердженого рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 13 січня 2022 року № 5 (далі – Положення про провадження клірингової діяльності), інших нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку та Національного банку України, внутрішніх документів та статуту Публічного акціонерного товариства «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» (далі – Розрахунковий центр).

1.2. Правила клірингу визначають загальний порядок здійснення Розрахунковим центром клірингової діяльності.

1.3. Правила клірингу, а також зміни до них затверджуються рішенням Правління Розрахункового центру та реєструються Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР) в установленому законодавством України порядку.

Зміни до Правил клірингу набирають чинності у строки, визначені рішенням Правління Розрахункового центру, але в будь-якому випадку не раніше реєстрації НКЦПФР змін до Правил клірингу.

Розрахунковий центр забезпечує постійний вільний доступ до Правил клірингу та змін до них шляхом їх розміщення на вебсайті Розрахункового центру https://settlement.com.ua (далі – вебсайт Розрахункового центру).

Розрахунковий центр повідомляє учасників клірингу та операторів організованих ринків капіталу про внесення змін до Правил клірингу в строк не пізніше ніж за 5 (п’ять) робочих днів до набрання чинності цими змінами шляхом оприлюднення відповідного повідомлення на вебсайті Розрахункового центру та надання Розрахунковим центром відповідного повідомлення учасникам клірингу засобами системи дистанційного обслуговування клірингових рахунків «Інтернет-кліринг» та операторам організованих ринків капіталу – засобами електронної пошти відповідно до укладених договорів. Учасники клірингу та оператори організованих ринків капіталу зобов’язані самостійно відстежувати повідомлення про зміни до Правил клірингу на вебсайті Розрахункового центру та в системі дистанційного обслуговування клірингових рахунків «Інтернет-кліринг» або в електронній пошті відповідно. Датою отримання учасником клірингу або оператором організованого ринку капіталу повідомлення про зміни до Правил клірингу вважається дата розміщення такого повідомлення на вебсайті Розрахункового центру або дата надання Розрахунковим центром повідомлення про зміни до Правил клірингу учаснику клірингу засобами системи дистанційного обслуговування клірингових рахунків «Інтернет-кліринг» або засобами електронної пошти оператору організованого ринку капіталу (залежно від того, яка з подій відбулася раніше).

У разі змін законодавства України, до приведення Правил клірингу у відповідність до законодавства України, Правила клірингу застосовуються у частині, що не суперечить законодавству України.

1.4. Розрахунковий центр є клірингловою установою та здійснює такі види клірингової діяльності:

1) клірингову діяльність з визначення зобов’язань;
2) клірингову діяльність центрального контрагента.

Розрахунковий центр здійснює клірингову діяльність на підставі ліцензії на провадження клірингової діяльності з визначення зобов’язань та ліцензії на провадження клірингової діяльності центрального контрагента, отриманих у порядку, визначеному НКЦПФР, з

урахуванням пункту 10 розділу XIII ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки».

Розрахунковий центр здійснює клірингову діяльність на території України відповідно до законодавства України.

1.5. Для забезпечення виконання зобов'язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, допущених до клірингу, Розрахунковий центр при провадженні клірингової діяльності центрального контрагента без ліцензії на провадження відповідного виду діяльності має право виступати стороною деривативних контрактів та правочинів щодо цінних паперів.

1.6. Розрахунковий центр здійснює грошові розрахунки за результатами клірингу:

1) за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими на організованому ринку капіталу та поза ним, за принципом «поставка цінних паперів проти оплати»;

2) за деривативними контрактами, укладеними на організованому ринку капіталу, за принципом «поставка проти оплати».

1.7. Для провадження клірингової діяльності з визначення зобов'язань та клірингової діяльності центрального контрагента Розрахунковий центр укладає наступні договори:

1) договір про здійснення клірингу – з оператором організованого ринку капіталу для здійснення клірингу прав та зобов'язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими на організованому ринку капіталу, управління яким здійснює такий оператор;

2) договори про проведення розрахунків у цінних паперах за результатами клірингу – з Центральним депозитарієм цінних паперів (далі – Центральний депозитарій) та Національним банком України;

3) договір (договори) про клірингове обслуговування – з учасником (учасниками) клірингу;

4) договори про обслуговування особи, яка провадить клірингову діяльність, які можуть укладатися у формі депозитарного договору – з Центральним депозитарієм та Національним банком України;

5) договір, на підставі якого Розрахунковому центру відкривається рахунок в національній валюті для здійснення розрахунків у системі клірингового обліку та/або організації проведення розрахунків – з Національним банком України;

6) договір, на підставі якого Розрахунковому центру відкривається рахунок в іноземній валюті для здійснення розрахунків у системі клірингового обліку та/або організації проведення розрахунків – з банком, у тому числі іноземним, який відповідає критеріям, встановленим Національним банком України;

7) інші договори, необхідні для провадження клірингової діяльності.

II. Терміни та визначення

2.1. У Правилах клірингу наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

активи – цінні папери та кошти;

аналітичний облік – це система записів у межах клірингового рахунку, що дозволяє деталізувати інформацію про активи у грошовому та/або натуральному вигляді, яка ведеться за допомогою аналітичних рахунків, що групують детальну інформацію про активи, їх види, стан, призначення тощо в системі клірингового обліку;

базова маржа – грошова сума, що розраховується Розрахунковим центром у порядку, передбаченому Правилами клірингу, та використовується Розрахунковим центром для визначення вимог Розрахункового центру щодо розміру маржі, необхідної для забезпечення виконання зобов'язань за деривативним контрактом або договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» у випадках, передбачених Правилами клірингу. Базова маржа розраховується для кожного зобов'язання за деривативним контрактом або договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» окремо;

банківський рахунок учасника клірингу / клієнта учасника клірингу – рахунок, відкритий учаснику клірингу / клієнту учасника клірингу в українському банку, який використовується для проведення операцій за кліринговим рахунком і зазначений учасником клірингу у документах, наданих Розрахунковому центру;

винна сторона – сторона деривативного контракту або договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», щодо якої настала будь-яка з визначених Правилами клірингу підстав для проведення дефолтної процедури;

виписка про операції на кліринговому рахунку – документ, що формується Розрахунковим центром, та містить перелік всіх відомостей про збільшення та/або зменшення кількості клірингових активів упродовж визначеного строку на кліринговому рахунку;

виписка про стан клірингового рахунку – документ, що формується Розрахунковим центром, та є документальним підтвердженням наявності на певний момент часу, указаний у виписці, клірингових активів на кліринговому рахунку;

відокремлений облік – облік, при якому права та зобов'язання клієнта учасника клірингу, інформація про кошти та цінні папери, що зараховані / зарезервовані / заблоковані / надані (далі – внесені) для здійснення розрахунків, забезпечення розрахунків або організації проведення розрахунків (далі – здійснення / забезпечення розрахунків) за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими в інтересах відповідного клієнта, обліковуються відокремлено від прав та зобов'язань, інформації про кошти та цінні папери такого учасника клірингу та інших його клієнтів; при відокремленому обліку допускається списання та зарахування клірингових активів щодо коштів із використанням розподільчих клірингових рахунків;

відомість операцій блокування цінних паперів – електронний документ, який формується та надається Розрахунковому центру депозитарієм на підставі даних депозитарного обліку щодо цінних паперів, що зарезервовані / заблоковані у системі депозитарного обліку для здійснення / забезпечення Розрахунковим центром розрахунків;

відомість правочинів – електронний документ, що надається Розрахунковому центру оператором організованого ринку капіталу, містить інформацію про деривативні контракти / правочини щодо цінних паперів, укладені / вчинені на організованому ринку капіталу, управління яким здійснює такий оператор, та іншу інформацію, визначену договором про здійснення клірингу з оператором організованого ринку капіталу;

відомість розпоряджень учасників клірингу – регістр внутрішнього обліку, який формується Розрахунковим центром у процесі здійснення клірингу прав та зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими поза організованим ринком капіталу без участі Розрахункового центру як центрального контрагента та містить розпорядження на проведення клірингових операцій на клірингових рахунках;

вільний ліміт – показник, що розраховується Розрахунковим центром на підставі значення клірингового ліміту та вимог Розрахункового центру щодо розміру маржі, необхідної для забезпечення поточних та майбутніх зобов'язань, та відображає достатність внесення учасником клірингу активів у якості маржі;

власний рахунок у цінних паперах Розрахункового центру – рахунок у цінних паперах Розрахункового центру, відкритий ним на власне ім'я при провадженні депозитарної діяльності депозитарної установи виключно з метою обліку на такому рахунку цінних паперів, прав на цінні папери та обмежень прав на цінні папери, які використовуються Розрахунковим центром при провадженні клірингової діяльності центрального контрагента для створення та забезпечення функціонування передбаченої пунктом 10 частини першої статті 62 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» системи управління ризиками та гарантій (далі – система управління ризиками та гарантій);

генеральна угода – договір, що укладається між учасником клірингу та Розрахунковим центром та визначає загальні умови та порядок вчинення та виконання правочинів щодо цінних паперів, укладених на підставі такого договору поза організованим ринком капіталу при виконанні Розрахунковим центром функцій центрального контрагента;

гросс-основа – спосіб визначення зобов'язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, за якого зобов'язання за кожним деривативним контрактом / правочином щодо цінних паперів визначаються та обліковуються окремо, без застосування нетто-основи;

дата розрахунків – дата, в яку відповідно до інформації, наданої Розрахунковому центру оператором організованого ринку капіталу (для деривативного контракту або правочину щодо цінних паперів, укладеного / вчиненого на організованому ринку капіталу) або учасниками клірингу (для правочину щодо цінних паперів, вчиненого поза організованим ринком капіталу), повинні бути здійснені розрахунки за відповідним деривативним контрактом або правочином щодо цінних паперів;

депозитарій – Національний банк України як учасник депозитарної системи України або Центральний депозитарій;

дефолт – невиконання учасником клірингу зобов'язань за деривативним контрактом або договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» або маржинальної вимоги відповідно до умов, визначених договором між учасником клірингу та Розрахунковим центром, та внутрішніми документами Розрахункового центру;

дефолтна процедура – сукупність дій Розрахункового центру щодо припинення зобов'язань за деривативними контрактами або правочинами щодо цінних паперів, стягнення та виплати штрафів та вжиття інших заходів, визначених Правилами клірингу, що здійснюються Розрахунковим центром у випадках, визначених Правилами клірингу;

дисконт (haircut) – знижка до ринкової вартості цінного паперу, яка застосовується для визначення ціни відповідного цінного паперу в першій частині договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

додаткова маржа – грошова сума, що розраховується Розрахунковим центром у порядку та випадках, передбачених Правилами клірингу, після проведення розрахунків за першою частиною деривативного контракту або договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків». Додаткова маржа розраховується за кожним зобов'язанням, що обліковується на відповідному клірингновому рахунку, та використовується для актуалізації вимог щодо розміру необхідної маржі для забезпечення виконання зобов'язань за деривативними контрактами або договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

добросовісна сторона – сторона деривативного контракту або договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», зобов'язання якої перед центральним контрагентом як сторони деривативного контракту або договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», абсолютно ідентичні до зобов'язань центрального контрагента за деривативним контрактом або договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», за яким контрагент центрального контрагента є винною стороною, та яка виконала свої зобов'язання, визначені підпунктом 8.7.1

пункту 8.7 розділу VIII Правил клірингу (щодо договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків») або підпунктом 8.8.1 пункту 8.8 розділу VIII Правил клірингу (щодо деривативного контракту). Розрахунковий центр як центральний контрагент також може бути добросовісною стороною у випадку, визначеному підпунктом 2 пункту 13.18 розділу XIII Правил клірингу;

договір РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» – договір РЕПО, який укладається між учасником клірингу та Розрахунковим центром як центральним контрагентом з використанням режиму «РЕПО з контролем ризиків»;

зобов'язання клієнта учасника клірингу – зобов'язання за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими в інтересах клієнта учасника клірингу;

зобов'язання учасника клірингу – зобов'язання за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими у власних інтересах учасника клірингу;

зустрічне зобов'язання учасника клірингу – зобов'язання з тією ж датою виконання перед цим учасником клірингу / клієнтом цього учасника клірингу / клієнтами цього учасника клірингу з поставки активу, яке відповідає його (їх) праву за деривативними контрактами та/або правочинами щодо цінних паперів з отримання того самого активу, що обліковується на відповідному клірингговому рахунку;

індивідуальний облік – облік, при якому права та зобов'язання кожного клієнта учасника клірингу, інформація про кошти та цінні папери, що внесені для здійснення / забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими в інтересах відповідного клієнта, обліковуються відокремлено від прав та зобов'язань, інформації про кошти та цінні папери такого учасника клірингу та інших його клієнтів; при індивідуальному обліку не допускається списання та зарахування клірингових активів щодо коштів із використанням розподільчих клірингових рахунків;

клієнт учасника клірингу – особа, яка має прямі договірні відносини з учасником клірингу, на підставі яких учасником клірингу в інтересах цієї особи вчиняються деривативні контракти та правочини щодо цінних паперів, за правами та зобов'язаннями клієнта учасника клірингу, що виникають з таких деривативних контрактів та правочинів щодо цінних паперів, може здійснюватися кліринг Розрахунковим центром;

клірингова відомість – регістр внутрішнього обліку, який формується Розрахунковим центром у процесі здійснення клірингу прав та зобов'язань за деривативними контрактами та/або правочинами щодо цінних паперів, визначення зобов'язань за якими здійснюється на нетто-основі, та містить розпорядження на проведення клірингових операцій на клірингових рахунках;

клірингова відомість для проведення розрахунків у цінних паперах – електронний документ, який формується та надається Розрахунковим центром депозитарію та містить інформацію, на підставі якої здійснюються розрахунки у цінних паперах за результатами клірингу;

клірингова операція – дія чи сукупність дій Розрахункового центру, внаслідок якої відбуваються зміни в системі клірингового обліку на відповідних клірингових рахунках;

клірингова сесія – проміжок часу в межах операційного дня, протягом якого Розрахунковий центр визначає зобов'язання за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, дата виконання яких настала, та які можуть / не можуть бути виконані під час цієї клірингової сесії, здійснює / забезпечує розрахунки за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, проводить дефолтні процедури та ліквідаційний неттінг;

клірингoвий ліміт – показник, що розраховується Розрахунковим центром на підставі складу активів, внесених учасником клірингу у якості маржі, відповідно до Правил клірингу та відображає загальну грошову оцінку таких активів;

клірингoвий рахунок – рахунок, який відкривається в системі клірингового обліку Розрахунковим центром відповідно до внутрішніх документів та використовується відповідно до його виду, визначеного Правилами клірингу;

клірингoвий рахунок учасника клірингу – рахунок, який відкривається учаснику клірингу в системі клірингового обліку Розрахунковим центром відповідно до внутрішніх документів Розрахункового центру для обліку прав та зобов'язань учасника клірингу за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими у власних інтересах учасника клірингу, а також інформації про наявність та рух коштів та цінних паперів, що внесені для здійснення / забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів учасника клірингу, а також іншої інформації, передбаченої Правилами клірингу;

клірингoвий рахунок клієнта (клієнтів) – рахунок, який відкривається учаснику клірингу в системі клірингового обліку Розрахунковим центром відповідно до внутрішніх документів для обліку прав та зобов'язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими в інтересах клієнта (клієнтів) учасника клірингу, а також інформації про наявність та рух коштів та цінних паперів, що внесені для здійснення / забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими в інтересах клієнта (клієнтів) учасника клірингу, а також іншої інформації, передбаченої Правилами клірингу;

клірингові активи – права та зобов'язання щодо коштів та цінних паперів, що внесені для здійснення / забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, інформація про наявність та рух яких обліковується на відповідних клірингових рахунках;

клірингові активи щодо коштів – права та зобов'язання щодо коштів, що внесені для здійснення / забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, інформація про наявність та рух яких обліковується на відповідних клірингових рахунках;

клірингові активи щодо цінних паперів – права та зобов'язання щодо цінних паперів, що внесені для здійснення / забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, інформація про наявність та рух яких обліковується на клірингових рахунках;

клірингові рахунки центрального контрагента – рахунки, відкриті Розрахунковому центру в системі клірингового обліку для забезпечення провадження Розрахунковим центром клірингової діяльності центрального контрагента відповідно до Правил клірингу;

колективний облік – облік прав та зобов'язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими в інтересах клієнтів учасника клірингу, а також інформації про кошти та цінні папери, що внесені для здійснення / забезпечення розрахунків за такими деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, який здійснюється на одному клірингoвому рахунку клієнтів без ідентифікації та групування зобов'язань, прав, інформації про кошти та цінні папери, що внесені для здійснення / забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, у розрізі окремих клієнтів;

кредитор – покупець цінних паперів за першою частиною договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

курс іноземної валюти – курс гривні до іноземної валюти (кількість гривень за одиницю іноземної валюти);

ліквідаційний неттінг – процедура припинення Розрахунковим центром всіх існуючих станом на дату ліквідаційного неттінгу зобов'язань учасника клірингу / клієнта учасника клірингу / клієнтів учасника клірингу за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів незалежно від їх змісту та/або строку (терміну) виконання, що здійснюється у випадках, визначених Правилами клірингу;

майбутні зобов'язання – зобов'язання за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, датою виконання яких є майбутній визначений операційний день;

маржа – вид гарантійного забезпечення, що складається з високоліквідних активів, які внесені Розрахунковому центру, для забезпечення виконання зобов'язань, які обліковуються на клірингових рахунках учасників клірингу та клірингових рахунках клієнта (клієнтів). Маржа має еквівалент, виражений у гривні як грошова оцінка активів, внесених для забезпечення виконання зобов'язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів при реалізації механізму забезпечення виконання зобов'язань «отримання гарантійного забезпечення у формі маржі» згідно з вимогами розділу XIII Правил клірингу;

маржинальна вимога – вимога Розрахункового центру до учасника клірингу забезпечити відповідність розміру внесеної учасником клірингу маржі вимогам Розрахункового центру;

маржинальні рахунки аналітичного обліку – рахунки аналітичного обліку, за допомогою яких здійснюється облік інформації про активи, внесені у якості маржі, та контроль над достатністю маржі;

модифікатор курсу іноземної валюти – коефіцієнт, який використовується при оцінці іноземної валюти для розрахунку Розрахунковим центром маржі учасника клірингу, що полягає у встановленні такого значення цього коефіцієнта, при якому буде забезпечена відповідність курсу іноземної валюти ринковим показникам з урахуванням вимог системи управління ризиками та гарантій Розрахункового центру;

неплатоспроможність – неможливість сторони деривативного контракту або правочину щодо цінних паперів виконати після настання строку свої зобов'язання, яка виникає у разі набрання щодо такої сторони законної сили рішенням або прийняття щодо неї рішення, що передбачені частиною першою статті 39 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки»;

нетто-основа – спосіб визначення зобов'язань учасника клірингу / клієнта учасника клірингу / клієнтів учасника клірингу за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, за якого визначається підсумкове зобов'язання шляхом арифметичного зменшення суми зобов'язань учасника клірингу / клієнта учасника клірингу / клієнтів учасника клірингу за деривативними контрактами та/або правочинами щодо цінних паперів на суму зустрічних зобов'язань учасника клірингу / клієнта учасника клірингу / клієнтів учасника клірингу за деривативними контрактами та/або правочинами щодо цінних паперів;

операційний день – визначена внутрішніми документами Розрахункового центру частина робочого дня, протягом якої Розрахунковий центр приймає документи та розпорядження від учасників клірингу та операторів організованих ринків капіталу, виконує клірингові операції, здійснює грошові розрахунки та ініціює проведення розрахунків у цінних паперах. Тривалість операційного дня встановлюється Розрахунковим центром самостійно та зазначається у внутрішніх документах Розрахункового центру;

підсумкове зобов'язання – зобов'язання учасника клірингу / клієнта учасника клірингу / клієнтів учасника клірингу за деривативними контрактами та/або правочинами щодо цінних паперів, що визначається Розрахунковим центром у процесі клірингу на нетто-основі.

Підсумкові зобов’язання визначаються за кожним клірингoвим рахунком учасника клірингу / клірингoвим рахунком клієнта (клієнтів):

за коштами в кожній валюті,

за цінними паперами щодо кожного цінного паперу за ідентифікацією міжнародного ідентифікаційного номера цінних паперів (далі – код ISIN);

платіжний клірингoвий рахунок – рахунок, який відкривається учаснику клірингу в системі клірингового обліку Розрахунковим центром відповідно до внутрішніх документів для обліку інформації про зобов’язання учасника клірингу з оплати послуг Розрахункового центру та права учасника клірингу та/або клієнтів учасника клірингу з отримання доходів за коштами та цінними паперами, що внесені для здійснення розрахунків / забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів (далі – доходи за коштами та цінними паперами), а також обліку клірингових активів щодо коштів, призначених для оплати послуг Розрахункового центру та виплати доходів за коштами та цінними паперами;

позичальник – продавець цінних паперів за першою частиною договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

поточні зобов’язання – зобов’язання за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, дата виконання яких настала поточного операційного дня;

початкова маржа – грошова сума, що розраховується Розрахунковим центром у порядку та випадках, передбачених Правилами клірингу, та відображає оціночну вартість активів, що підлягають обов’язковому внесенню учасником клірингу для укладення деривативного контракту або договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків». Початкова маржа розраховується окремо для кожного зобов’язання, яке виникне у разі укладення відповідного деривативного контракту або договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

права та зобов’язання клієнта учасника клірингу – права та зобов’язання за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими в інтересах клієнта учасника клірингу;

пропозиція на вчинення правочину щодо цінних паперів поза організованим ринком капіталу – пропозиція (оферта) на вчинення правочину щодо цінних паперів з центральним контрагентом поза організованим ринком капіталу, запропонована учасником клірингу для прийняття (акцепту) Розрахунковому центру відповідно до генеральної угоди та Правил клірингу;

процедура Mark-to-market – процедура, що проводиться Розрахунковим центром з метою оцінки достатності маржі шляхом переоцінки вартості активів, внесених у якості маржі, та розміру зобов’язань за деривативними контрактами та договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

рахунок Розрахункового центру в іноземній валюті (далі – валютний рахунок Розрахункового центру) – поточний рахунок Розрахункового центру в іноземній валюті, відкритий в банку, у тому числі іноземному, який відповідає критеріям, встановленим Національним банком України, який використовується для здійснення розрахунків у системі клірингового обліку та/або організації проведення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими на організованому ринку капіталу та поза ним, якщо такі розрахунки здійснюються в іноземній валюті;

рахунок Розрахункового центру у національній валюті (далі – рахунок Розрахункового центру) – поточний рахунок Розрахункового центру у національній валюті, відкритий в Національному банку України, який використовується для здійснення розрахунків у системі клірингового обліку та/або організації проведення розрахунків за деривативними контрактами

та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими на організованому ринку капіталу та поза ним, якщо такі розрахунки здійснюються в національній валюті;

регістр обліку зобов'язань за деривативними контрактами – документ, який формується Розрахунковим центром з метою контролю за складом поточних та майбутніх зобов'язань за деривативними контрактами;

регістр обліку зобов'язань за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» – документ, який формується Розрахунковим центром з метою контролю за складом поточних та майбутніх зобов'язань за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

режим «РЕПО з контролем ризиків» – режим укладання на організованому ринку капіталу та проведення розрахунків за договорами РЕПО, при якому Розрахунковий центр виступає центральним контрагентом та забезпечує своєчасне і в повному обсязі виконання умов договору РЕПО, або виплату добросовісній стороні договору РЕПО штрафу в розмірі, строки та порядку, що визначені внутрішніми документами Розрахункового центру;

ринкова вартість цінного паперу – ціна облігації внутрішньої державної позики, що розраховується Розрахунковим центром з метою оцінки маржі та розміру кожного зобов'язання за деривативним контрактом або договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

розподільчий клірингový рахунок – рахунок, який відкривається учаснику клірингу в системі клірингового обліку Розрахунковим центром відповідно до внутрішніх документів для зарахування на нього клірингових активів щодо коштів з метою подальшого їх переказу на клірингові рахунки з колективним або відокремленим обліком клієнтів учасника клірингу або їх списання з системи клірингового обліку; облік клірингових активів щодо коштів на розподільчому кліринговому рахунку здійснюється без ідентифікації та групування інформації про кошти, що внесені для здійснення / забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів у розрізі окремих клієнтів;

розпорядження – документи та/або інформація, на підставі яких здійснюється кліринг прав та зобов'язань, клірингові операції, а також здійснюються / забезпечуються розрахунки за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, які надаються Розрахунковому центру учасниками клірингу та операторами організованих ринків капіталу у формі та спосіб, визначені внутрішніми документами Розрахункового центру та відповідними договорами;

розрахунковий курс іноземної валюти – курс іноземної валюти, що визначається Розрахунковим центром відповідно до Правил клірингу та на якому базуються розрахунки в системі управління ризиками та гарантій;

система дистанційного обслуговування клірингових рахунків «Інтернет-кліринг» – сукупність технічних засобів та програмного забезпечення, що дозволяють учаснику клірингу отримувати інформацію щодо його клірингових рахунків та надавати розпорядження на проведення клірингових операцій, а також отримувати інші послуги в порядку та на умовах визначених договорами, укладеними між Розрахунковим центром та учасником клірингу;

спільний клірингový пул – набір зобов'язань учасника клірингу / клієнта учасника клірингу / клієнтів учасника клірингу за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» та/або правочинами щодо цінних паперів, вчиненими поза організованим ринком капіталу за участі Розрахункового центру як центрального контрагента, та/або деривативними контрактами, за якими на підставі відповідного розпорядження учасника клірингу Розрахунковим центром здійснюється кліринг на нетто-основі з формуванням однієї клірингової відомості;

ставка маржі – показник, що виражається у відсотках, визначається Розрахунковим центром та використовується для розрахунку розміру маржі, необхідної для забезпечення

виконання зобов'язань за деривативним контрактом або договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» у випадках, передбачених Правилами кліринґу;

учасник кліринґу – учасник ринків капіталу, який уклав з Розрахунковим центром договір про кліринґове обслуговування для здійснення кліринґу прав та зобов'язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими у власних інтересах учасника кліринґу та/або в інтересах його клієнтів;

штраф – кошти та/або цінні папери, що були внесені винною стороною деривативного контракту або договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» у якості маржі для забезпечення виконання зобов'язань, та які у випадках, розмірі, строки та порядку, визначеними Правилами кліринґу та Регламентом провадження кліринґової діяльності Публічного акціонерного товариства «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» (далі – Регламент провадження кліринґової діяльності), стягуються Розрахунковим центром з цієї сторони та виплачуються добросовісній стороні деривативного контракту або договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків».

2.2. Інші терміни, що вживаються в Правилах кліринґу, використовуються відповідно до законодавства України.

ІІІ. Вимоги до учасників кліринґу та операторів організованих ринків капіталу

3.1. Учасниками кліринґу можуть бути юридичні особи, що мають ліцензію на провадження професійної діяльності на ринках капіталу – діяльності з торгівлі фінансовими інструментами, Національний банк України, який здійснює операції з цінними паперами та укладає деривативні контракти для виконання своїх функцій, визначених законодавством України, а також емітенти цінних паперів при здійсненні операцій з випущеними ними цінними паперами.

3.2. Розрахунковий центр надає учаснику кліринґу кліринґові послуги на підставі укладеного з ним договору про кліринґове обслуговування та взяття його на облік у порядку, встановленому Положенням про провадження кліринґової діяльності, Правилами кліринґу та Регламентом провадження кліринґової діяльності.

Порядок укладання договору про кліринґове обслуговування, проєкти договорів про кліринґове обслуговування, перелік та вимоги до документів, надання яких Розрахунковому центру є необхідним для отримання статусу учасника кліринґу, розміщені у вільному доступі на вебсайті Розрахункового центру.

3.3. Розрахунковий центр надає особі, яка має намір стати учасником кліринґу, учаснику кліринґу достатню інформацію для оцінки такою особою, учасником кліринґу ризиків, тарифів та витрат, пов'язаних з отриманням статусу учасника кліринґу, користуванням послугами Розрахункового центру, а також інформацію, надання якої передбачено Законом України «Про фінансові послуги та фінансові компанії». Особі, яка має намір стати учасником кліринґу, Розрахунковий центр надає зазначену інформацію до укладення договору про кліринґове обслуговування. Розрахунковий центр повідомляє зазначену інформацію особі, яка має намір стати учасником кліринґу та учаснику кліринґу шляхом розміщення її у вільному доступі на вебсайті Розрахункового центру, за потреби зазначена інформація також надається Розрахунковим центром безпосередньо особі, яка має намір стати учасником кліринґу, при її зверненні до Розрахункового центру з метою отримання статусу учасника кліринґу, безпосередньо учаснику кліринґу при його зверненні до Розрахункового центру з метою отримання послуги.

3.4. Особа, яка має намір стати учасником кліринґу, та учасник кліринґу повинні відповідати наступним вимогам:

1) мати рахунок у цінних паперах, відкритий в депозитарній установі або в депозитарії. Для цілей Правил клірингу депозитарною установою також вважається Національний банк України при провадженні ним депозитарної діяльності депозитарної установи та відкритті рахунка у цінних паперах депонента;

2) мати укладений з Розрахунковим центром договір про клірингове обслуговування;

3) наявність розпорядника (розпорядників) клірингових рахунків, який (які) відповідають вимогам Розрахункового центру;

4) мати ліцензію на провадження професійної діяльності на ринках капіталу – діяльності з торгівлі фінансовими інструментами, дія якої не зупинена або не припинена, що підтверджується записом в Реєстрі професійних учасників ринків капіталу та організованих товарних ринків (не застосовується до емітентів та Національного банку України);

5) мати програмне та технічне забезпечення, належні канали зв'язку з Розрахунковим центром, які відповідають вимогам положень внутрішніх документів Розрахункового центру;

6) не мати визначених законодавством України та/або внутрішніми документами Розрахункового центру заборон щодо встановлення (підтримання) з такими особами ділових відносин / вчинення правочинів;

7) випуск цінних паперів емітента зареєстрований у встановленому законодавством України порядку, крім випадків, коли відповідно до законодавства України реєстрація випуску цінних паперів не здійснюється (застосовується, якщо емітент цінних паперів має намір стати учасником клірингу або є учасником клірингу);

8) не бути включеним до списку емітентів, що мають ознаки фіктивності та/або емітентів, що відсутні за місцезнаходженням;

9) відсутність застосованих НКЦПФР заборон щодо цінних паперів випущених емітентом: вчинення та/або виконання правочинів щодо цінних паперів, здійснення публічної пропозиції цінних паперів або допуск цінних паперів до торгів на організованому ринку, внесення змін до системи депозитарного обліку щодо цінних паперів тощо (застосовується, якщо емітент цінних паперів має намір стати учасником клірингу або є учасником клірингу);

10) іншим вимогам, що встановлені законодавством України та/або внутрішніми документами Розрахункового центру.

3.5. Розрахунковий центр з метою перевірки відповідності особи, яка має намір стати учасником клірингу, та учасника клірингу вимогам Правил клірингу та внутрішніх документів Розрахункового центру має право вимагати надання документів / інформації. Розрахунковий центр на постійній основі забезпечує моніторинг відповідності учасника клірингу вимогам до учасника клірингу, встановленим Правилами клірингу та внутрішніми документами Розрахункового центру.

3.6. Особа, яка має намір стати учасником клірингу, для взяття її на облік Розрахунковим центром, надає Розрахунковому центру документи, визначені внутрішніми документами Розрахункового центру, нормативно-правовими актами НКЦПФР, а також документи та інформацію, які необхідні Розрахунковому центру для виконання своїх функцій та зобов'язань, покладених на нього законодавством України.

Розрахунковий центр може взяти на облік клієнтів учасника клірингу на підставі документів та інформації, наданих учасником клірингу відповідно до внутрішніх документів Розрахункового центру. На підставі документів та інформації, наданих учасником клірингу для взяття на облік клієнтів учасника клірингу, Розрахунковий центр у тому числі здійснює ідентифікацію, моніторинг та управління ризиками, пов'язаними з клірингом прав та зобов'язань цих клієнтів учасника клірингу.

3.7. Розрахунковий центр має право встановлювати окремі процедури допуску учасників клірингу та/або клієнтів учасників клірингу до певних клірингових операцій Розрахункового центру, а також обмежувати перелік клірингових операцій, що можуть виконуватись за окремими кліринговими рахунками, зокрема при здійсненні операцій без стовідсоткового

попереднього депонування / резервування / блокування коштів та інших активів, які є предметом деривативного контракту або правочину щодо цінних паперів.

3.8. Розрахунковий центр здійснює постійний моніторинг відповідності учасників клірингу вимогам законодавства, у тому числі з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення з питань протидії легалізації доходів та з питань застосовування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), Правил клірингу та внутрішніх документів Розрахункового центру.

3.9. У разі виникнення суттєвої зміни фінансового або технічного стану учасника клірингу, які ставлять під сумнів його здатність виконувати свої зобов'язання як учасника клірингу, зупинення дії ліцензії на провадження професійної діяльності на ринках капіталу – діяльності з торгівлі фінансовими інструментами, невідповідності учасника клірингу вимогам до учасників клірингу, які визначені Правилами клірингу та внутрішніми документами Розрахункового центру, наявності в учасника клірингу заборгованості за надані Розрахунковим центром послуги, порушення учасником клірингу умов договору про клірингове обслуговування, у випадках, визначених законодавством України з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення або з питань застосовування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), а також в інших випадках, визначених Регламентом провадження клірингової діяльності та/або договором про клірингове обслуговування, Розрахунковий центр має право призупинити надання послуг такому учаснику клірингу (у тому числі щодо клієнтів учасника клірингу). Порядок призупинення та відновлення надання послуг учасникам клірингу визначається Регламентом провадження клірингової діяльності.

3.10. Припинення статусу учасника клірингу може відбутися у разі:

1) розірвання договору про клірингове обслуговування з Розрахунковим центром;

2) припинення дії ліцензії на провадження професійної діяльності на ринках капіталу – діяльності з торгівлі фінансовими інструментами учасника клірингу;

3) відмови Розрахункового центру від підтримання ділових відносин (обслуговування), розірвання ділових відносин, закриття клірингових рахунків учасника клірингу, у випадках, передбачених законодавством України, внутрішніми документами Розрахункового центру, умовами договорів, укладених Розрахунковим центром з учасником клірингу.

3.11. Оператор організованого ринку капіталу, який має намір отримати доступ для здійснення Розрахунковим центром клірингу прав та зобов'язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими на організованому ринку капіталу, управління яким здійснює такий оператор, для укладання договору про здійснення клірингу з Розрахунковим центром повинен відповідати наступним вимогам:

1) мати ліцензію на провадження професійної діяльності на ринках капіталу – діяльності з організації торгівлі фінансовими інструментами, дія якої не зупинена або не припинена, що підтверджується записом в Реєстрі професійних учасників ринків капіталу та організованих товарних ринків;

2) мати програмне та технічне забезпечення, належні канали зв'язку з Розрахунковим центром, які відповідають вимогам внутрішніх документів Розрахункового центру;

3) не мати визначених законодавством України та/або внутрішніми документами Розрахункового центру заборон щодо встановлення (підтримання) з такими особами ділових відносин / вчинення правочинів;

4) іншим вимогам, що встановлені законодавством України та/або внутрішніми документами Розрахункового центру.

3.12. Розрахунковий центр з метою перевірки відповідності оператора організованого ринку капіталу вимогам Правил клірингу та внутрішніх документів Розрахункового центру має право вимагати надання оператором організованого ринку капіталу документів / інформації. Розрахунковий центр забезпечує моніторинг відповідності оператора організованого ринку капіталу, з яким укладений договір про здійснення клірингу, вимогам до оператора організованого ринку капіталу, встановленим Правилами клірингу та внутрішніми документами Розрахункового центру.

IV. Порядок і умови допуску прав та зобов'язань до клірингу. Укладення деривативних контрактів та вчинення правочинів щодо цінних паперів Розрахунковим центром як центральним контрагентом

4.1.Розрахунковий центр здійснює кліринг тільки тих прав та зобов'язань, які допущені для здійснення клірингу в порядку та на умовах, установлених Правилами клірингу.

4.2. Розрахунковий центр здійснює кліринг прав та зобов'язань за наступними категоріями правочинів щодо фінансових інструментів та деривативних контрактів:

1) правочини щодо цінних паперів, вчинені на організованому ринку капіталу та поза ним;

2) поставні деривативні контракти грошового ринку, які укладені на організованому ринку капіталу та відповідають вимогам підпункту 4.3.3 пункту 4.3 цього розділу Правил клірингу.

Перелік категорій правочинів щодо фінансових інструментів та деривативних контрактів, кліринг прав та зобов'язань за якими здійснює Розрахунковий центр, оприлюднюється на вебсайті Розрахункового центру.

Кліринг прав та зобов'язань за деривативними контрактами, які не відповідають вимогам підпункту 4.3.3 пункту 4.3 цього розділу Правил клірингу, правочинами щодо інших фінансових інструментів, правочинами щодо валютних цінностей, товарними операціями Розрахунковий центр здійснює за умови внесення відповідних змін до Правил клірингу.

4.3. Для здійснення клірингу Розрахунковим центром допускаються права та зобов'язання за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, які на момент допуску до клірингу відповідають наступним вимогам:

4.3.1. деривативні контракти або правочини щодо цінних паперів, за якими виникли права та зобов'язання, укладені / вчинені відповідно до вимог законодавства України в інтересах учасників клірингу та/або в інтересах клієнтів учасників клірингу;

4.3.2. деривативні контракти або правочини щодо цінних паперів, за якими виникли права та зобов'язання, є в переліку категорій правочинів щодо фінансових інструментів та деривативних контрактів, кліринг прав та зобов'язань за якими здійснює Розрахунковий центр;

4.3.3. деривативні контракти, за якими виникли права та зобов'язання, відповідають одночасно усім таким вимогам:

1) деривативний контракт є свопом;

2) базовими активами деривативного контракту є гривня та іноземна валюта;

3) деривативний контракт складається з двох взаємопов'язаних частин: за першою частиною у день укладення деривативного контракту одна сторона зобов'язана передати

другій стороні визначену цим деривативним контрактом кількість базового активу вираженого в іноземній валюті, а друга сторона – передати першій стороні визначену першою частиною цього деривативного контракту кількість базового активу вираженого у гривнях; за другою частиною у визначений цим деривативним контрактом день друга сторона зобов'язана передати першій стороні ту саму кількість базового активу вираженого в іноземній валюті, яка була передана за першою частиною, а перша сторона зобов'язана передати другій стороні визначену другою частиною цього деривативного контракту кількість базового активу вираженого у гривнях;

4) Розрахунковий центр є стороною такого деривативного контракту як центральний контрагент;

5) специфікація деривативного контракту розроблена оператором організованого ринку капіталу за погодженням з Розрахунковим центром, погоджена Національним банком України та зареєстрована НКЦПФР;

4.3.4. цінні папери, які є предметом правочинів, за якими виникли права та зобов'язання, відповідають наступним вимогам:

1) мають код ISIN;

2) обліковуються в депозитарії;

3) не мають обмежень в обігу або будь-яких інших обмежень, які можуть призвести до неможливості здійснення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів;

4.3.5. відсутні обмеження на вчинення дій або здійснення операцій за деривативним контрактом / правочином щодо цінних паперів, на основі якого виникло право / зобов'язання, або на здійснення операцій з активом, що є предметом деривативного контракту або правочину щодо цінних паперів, накладені судовим рішенням, рішенням уповноваженого законом органу чи його посадової особи, інформація про які надана Розрахунковому центру у встановленому законодавством України порядку;

4.3.6. виконання зобов'язань за деривативними контрактами або правочинами щодо цінних паперів забезпечується одним або кількома механізмами забезпечення виконання зобов'язань, передбаченими Правилами клірингу;

4.3.7. датою розрахунків деривативних контрактів або правочинів щодо цінних паперів, за якими виникли права та зобов'язання, є:

1) поточний операційний день – для правочинів щодо цінних паперів, першої або обох частин договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», першої або обох частин деривативного контракту;

2) майбутній операційний день – для другої частини договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», другої частини деривативного контракту, визначений у відповідному контракті;

4.3.8. іншим вимогам, визначеним Регламентом провадження клірингової діяльності, договорами, укладеними між Розрахунковим центром та оператором організованого ринку капіталу та/або між Розрахунковим центром та учасником клірингу.

4.4. Дотримання умов допуску до клірингу забезпечується засобами автоматизації системи клірингового обліку та/або перевіряється Розрахунковим центром при обробці інформації / документів, на підставі яких здійснюється допуск прав та зобов'язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів до клірингу.

4.5. Підставами для відмови у допуску до клірингу прав та зобов'язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів є:

1) невідповідність розпоряджень, документів та/або інформації, які були надані учасником клірингу або оператором організованого ринку як підстава для допуску таких прав та зобов'язань до клірингу, Правилам клірингу, Регламенту провадження клірингової діяльності, договорам, укладеним між Розрахунковим центром та оператором організованого ринку капіталу та/або між Розрахунковим центром та учасником клірингу;

2) невідповідність прав та зобов'язань умовам, вказаним у пункті 4.3 цього розділу Правил клірингу;

3) інші підстави, визначені Регламентом провадження клірингової діяльності, договорами, укладеними між Розрахунковим центром та оператором організованого ринку капіталу та/або між Розрахунковим центром та учасником клірингу.

4.6. Допуск прав та зобов'язань до клірингу здійснюється на підставі:

1) інформації про укладені / вчинені деривативні контракти та правочини щодо цінних паперів, наданої оператором організованого ринку капіталу у формі відомості правочинів відповідно до вимог, встановлених Правилами клірингу та договором про здійснення клірингу з оператором організованого ринку капіталу, – стосовно прав та зобов'язань за деривативними контрактами або правочинами щодо цінних паперів укладеними / вчиненими на організованому ринку капіталу, управління яким здійснює певний оператор організованого ринку;

2) розпоряджень, що містять інформацію про вчинені правочини щодо цінних паперів, наданих учасниками клірингу, відповідно до вимог, встановлених Правилами клірингу та Регламентом провадження клірингової діяльності, – стосовно прав та зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими поза організованим ринком капіталу без участі Розрахункового центру як центрального контрагента;

3) документів, що підтверджують прийняття (акцепт) Розрахунковим центром пропозицій на вчинення правочину щодо цінних паперів поза організованим ринком капіталу, відповідно до вимог, встановлених Правилами клірингу, Регламентом провадження клірингової діяльності та генеральною угодою, – стосовно прав та зобов'язань, що виникли за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими поза організованим ринком капіталу за участю Розрахункового центру як центрального контрагента.

4.7. Права та зобов'язання є допущеними до клірингу з моменту:

1) отримання Розрахунковим центром відомості правочинів, що містить інформацію про правочини щодо цінних паперів, за якими виникли права та зобов'язання, виключно за умови формування Розрахунковим центром на підставі такої відомості правочинів клірингової відомості – для прав та зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими на організованому ринку капіталу, окрім договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

2) укладення Розрахунковим центром як центральним контрагентом договору РЕПО – для прав та зобов'язань за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

3) укладення Розрахунковим центром як центральним контрагентом деривативного контракту – для прав та зобов'язань за деривативними контрактами;

4) формування Розрахунковим центром відомості розпоряджень учасників клірингу – для прав та зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими поза організованим ринком капіталу без участі Розрахункового центру як центрального контрагента;

5) вчинення Розрахунковим центром як центральним контрагентом правочину щодо цінних паперів поза організованим ринком капіталу – для зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими поза організованим ринком капіталу за участю Розрахункового центру як центрального контрагента.

4.8. За правочинами щодо цінних паперів та деривативними контрактами, права та зобов'язання за якими допущені до клірингу, у випадках та у порядку, визначених Правилами клірингу, Розрахунковий центр виконує функції центрального контрагента.

Розрахунковий центр при провадженні клірингової діяльності центрального контрагента набуває взаємних прав та обов'язків сторін:

1) під час укладання деривативного контракту або вчинення правочину щодо цінних паперів (для правочинів щодо цінних паперів та деривативних контрактів, вчинених на організованому ринку капіталу та поза ним);
2) після вчинення правочину щодо цінних паперів (для правочинів щодо цінних паперів, вчинених на організованому ринку капіталу, права та зобов'язання за якими відповідають умовам допуску до клірингу та у яких Розрахунковий центр як центральний контрагент у відомості правочинів не вказаний стороною). За такими правочинами щодо цінних паперів Розрахунковий центр набуває взаємні права та обов'язки сторін та стає покупцем для кожного продавця і продавцем для кожного покупця з моменту допуску прав та зобов'язань до клірингу. Зобов'язання сторін таких правочинів відносно одна до іншої вважаються такими, що припинені в момент набуття Розрахунковим центром взаємних прав та обов'язків сторін таких правочинів щодо цінних паперів.

4.9. При виконанні Розрахунковим центром функцій центрального контрагента на організованому ринку капіталу, умови правочинів щодо цінних паперів та деривативних контрактів, стороною яких стає Розрахунковий центр як центральний контрагент, визначаються відповідно до правил функціонування такого організованого ринку.

4.10. При виконанні Розрахунковим центром функцій центрального контрагента поза організованим ринком капіталу, загальні умови правочину щодо цінних паперів, стороною якого стає Розрахунковий центр під час його вчинення, визначаються генеральною угодою, укладеною між Розрахунковим центром та учасником клірингу, типові умови якої розробляються та затверджуються Правлінням Розрахункового центру, що містять, зокрема:

- предмет генеральної угоди;
- порядок надання учасником клірингу пропозиції на вчинення правочину щодо цінних паперів поза організованим ринком капіталу та її прийняття (акцепту) Розрахунковим центром;
- право Розрахункового центру відмовити в укладенні такого правочину щодо цінних паперів у випадку порушення вимог щодо його змісту та/або порядку укладення, визначених Правилами клірингу, Регламентом провадження клірингової діяльності та генеральною угодою;
- порядок повідомлення Розрахунковим центром учасника клірингу про прийняття або відмову у прийнятті його пропозиції на вчинення правочину щодо цінних паперів поза організованим ринком капіталу;
- стандартні (загальні) умови правочину щодо цінних паперів;
- перелік спеціальних умов правочину щодо цінних паперів та порядок їх визначення;
- порядок підписання документів та порядок обміну інформацією та документами між учасником клірингу та Розрахунковим центром при виконанні генеральної угоди;
- строк дії, порядок внесення змін, умови розірвання або припинення генеральної угоди.

Правочини щодо цінних паперів поза організованим ринком капіталу вчиняються між учасником клірингу та Розрахунковим центром відповідно до генеральної угоди шляхом

надання учасником клірингу пропозиції на вчинення правочину щодо цінних паперів поза організованим ринком капіталу та її прийняття (акцепту) Розрахунковим центром.

Кожний правочин щодо цінних паперів, вчинений поза організованим ринком капіталу між учасником клірингу та Розрахунковим центром як центральним контрагентом, складається з:

1) стандартних (загальних) умов, визначених генеральною угодою, які не потребують будь-якого додаткового погодження учасником клірингу та Розрахунковим центром, якими є щонайменше наступні:

- спосіб проведення розрахунків: з дотриманням принципу «поставка цінних паперів проти оплати» шляхом здійснення клірингу та грошових розрахунків Розрахунковим центром у порядку, визначеному Правилами клірингу;
- здійснення оплати цінних паперів у валюті, в якій визначена сума правочину щодо цінних паперів;
- право Розрахункового центру припиняти зобов'язання за правочинами щодо цінних паперів за результатами неттінгу в порядку, визначеному Правилами клірингу;
- порядок зміни умов правочину щодо цінних паперів та умови його розірвання;
- збереження та захист інформації, що відповідно до закону та/або умов генеральної угоди належить до інформації з обмеженим доступом;
- відповідальність сторін правочину і порядок розгляду спорів;

2) спеціальних умов правочину, визначених пропозицією на вчинення правочину щодо цінних паперів поза організованим ринком капіталу та стосовно яких учасник клірингу та Розрахунковий центр мають дійти згоди у процесі вчинення правочину щодо цінних паперів, якими є щонайменше наступні:

- статус учасника клірингу, що надає пропозицію на вчинення правочину щодо цінних паперів поза організованим ринком капіталу (покупець або продавець);
- реквізити ідентифікації цінних паперів, що є предметом правочину;
- кількість цінних паперів та сума правочину (ціна купівлі / продажу цінних паперів);
- термін / строк, порядок та умови оплати покупцем цінних паперів;
- строк, порядок та умови здійснення переходу права власності на цінні папери;
- реквізити клірингових рахунків, на яких виконуються клірингові операції при здійсненні Розрахунковим центром грошових розрахунків за правочином щодо цінних паперів.

4.11. Порядок та умови вчинення правочинів щодо цінних паперів / укладання деривативних контрактів Розрахунковим центром як центральним контрагентом визначаються Правилами клірингу, Регламентом провадження клірингової діяльності та договорами, укладеними з учасниками клірингу та операторами організованих ринків капіталу.

4.11.1. Прийняття (акцепт) пропозицій на вчинення правочинів щодо цінних паперів поза організованим ринком капіталу здійснюється Розрахунковим центром за умови:

- наявності пропозиції на вчинення пов'язаного правочину щодо цінних паперів, за яким зобов'язання Розрахункового центру абсолютно ідентичні зобов'язанням перед Розрахунковим центром за правочином щодо цінних паперів, що пропонується до вчинення;

- достатності клірингових активів на відповідних клірингових рахунках для виконання зобов'язань за вчиненими правочинами за результатами клірингу відповідно до механізму забезпечення виконання зобов'язань згідно з розділом XIII Правил клірингу;

- відповідності наданої пропозиції на вчинення правочину щодо цінних паперів поза організованим ринком капіталу вимогам Правил клірингу, Регламенту провадження клірингової діяльності та умовам генеральної угоди, укладеної з відповідним учасником клірингу.

4.11.2. Розрахунковий центр приймає (акцептує) заявки учасників клірингу та укладає договори РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», які відповідають наступним вимогам:

1) заявки відповідають вимогам, встановленим Регламентом провадження клірингової діяльності;

2) заявки спрямовані на вчинення на організованому ринку капіталу правочинів щодо цінних паперів з Розрахунковим центром як центральним контрагентом;

3) учасник клірингу має вільний ліміт, розрахований для відповідного клірингового рахунку, на якому обліковується інформація про активи, внесені у якості маржі, достатній для формування маржі в сумі початкової маржі, розрахованої для відповідного зобов'язання відповідно до Правил клірингу та Регламенту провадження клірингової діяльності.

4.11.3. Розрахунковий центр приймає (акцептує) заявки учасників клірингу та укладає деривативні контракти, які відповідають наступним вимогам:

1) заявки на укладання деривативних контрактів відповідають вимогам, встановленим Регламентом провадження клірингової діяльності;

2) заявки спрямовані на укладання деривативних контрактів на організованому ринку капіталу з Розрахунковим центром як центральним контрагентом;

3) учасник клірингу має вільний ліміт, розрахований для відповідного клірингового рахунку, на якому обліковується інформація про активи, внесені у якості маржі, достатній для формування маржі в сумі початкової маржі, розрахованої для відповідного зобов'язання відповідно до Правил клірингу та Регламенту провадження клірингової діяльності.

4.11.4. Прийняття (акцепт) пропозицій на вчинення правочинів щодо цінних паперів на організованому ринку капіталу, окрім договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», здійснюється Розрахунковим центром на умовах та в порядку, визначених договором Розрахункового центру з оператором організованого ринку капіталу та правилами функціонування відповідного організованого ринку капіталу.

V. Права і обов'язки учасників клірингу та Розрахункового центру як особи, яка провадить клірингову діяльність

5.1. Учасник клірингу має право:

1) у порядку та формі, передбачених Правилами клірингу, внутрішніми документами Розрахункового центру та договорами, укладеними Розрахунковим центром з учасником клірингу, надавати Розрахунковому центру документи, інформацію, розпорядження на виконання клірингових операцій на клірингових рахунках;

2) своєчасно і в повному обсязі отримувати послуги Розрахункового центру в порядку, передбаченому Правилами клірингу, іншими внутрішніми документами Розрахункового центру та договорами, укладеними з Розрахунковим центром;

3) отримувати від Розрахункового центру виписки про стан клірингового рахунку, виписки про операції на кліринговому рахунку та іншу інформацію з системи клірингового

обліку у випадках та порядку, передбачених Правилами клірингу, іншими внутрішніми документами Розрахункового центру та договорами, укладеними з Розрахунковим центром;

4) отримувати необхідну, повну, доступну та достовірну інформацію про послуги, що надаються Розрахунковим центром учасникам клірингу, порядок та умови їх надання, внутрішні документи Розрахункового центру, які регламентують порядок надання послуг, вартість послуг Розрахункового центру, іншу інформацію, право на отримання якої передбачено законодавством України, внутрішніми документами Розрахункового центру та договорами, укладеними з учасником клірингу;

5) реалізовувати інші права, передбачені законодавством України, Правилами клірингу, внутрішніми документами Розрахункового центру та договорами, укладеними учасником клірингу з Розрахунковим центром.

5.2. Учасник клірингу зобов'язаний:

1) у порядку та формі, передбачених Правилами клірингу, внутрішніми документами Розрахункового центру та договорами, укладеними Розрахунковим центром з учасником клірингу, надавати Розрахунковому центру документи та інформацію для взяття Розрахунковим центром на облік клієнтів учасника клірингу, відкриття клірингових рахунків;

2) надавати Розрахунковому центру (у тому числі на запит Розрахункового центру) документи та інформацію в обсязі та порядку, передбачених законодавством України, Правилами клірингу, внутрішніми документами Розрахункового центру та договорами, укладеними з Розрахунковим центром;

3) відповідати вимогам Розрахункового центру до учасників клірингу, які визначені Правилами клірингу та іншими внутрішніми документами Розрахункового центру;

4) дотримуватися режиму конфіденційності інформації, яка стає доступною учаснику клірингу у зв'язку з його обслуговуванням Розрахунковим центром;

5) своєчасно та в повному обсязі виконувати зобов'язання за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, кліринг прав та зобов'язань за якими здійснюється Розрахунковим центром;

6) своєчасно та в повному обсязі виконувати зобов'язання щодо внесення маржі у випадках, передбачених внутрішніми документами Розрахункового центру;

7) своєчасно оплачувати отримані від Розрахункового центру послуги;

8) дотримуватися положень Правил клірингу, Регламенту провадження клірингової діяльності та інших внутрішніх документів Розрахункового центру, що регламентують порядок надання клірингових послуг та взаємовідносини учасника клірингу з Розрахунковим центром;

9) укладати деривативні контракти, вчиняти правочини щодо цінних паперів, кліринг прав та зобов'язань за якими здійснює Розрахунковий центр, з дотриманням вимог законодавства України, у тому числі валютного;

10) виконувати інші обов'язки, що виникають відповідно до законодавства України, Правил клірингу, внутрішніх документів Розрахункового центру та договорів, укладених учасником клірингу з Розрахунковим центром.

5.3. Розрахунковий центр має право:

1) безперешкодно розпоряджатися активами, внесеними у якості маржі, відповідно до Правил клірингу та договорів, укладених з учасником клірингу;

2) у випадках, визначених Правилами клірингу, припиняти права та зобов’язання учасника клірингу, його клієнтів та Розрахункового центру як центрального контрагента за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів;

3) встановлювати вимоги, яким повинні відповідати учасники клірингу, у тому числі вимоги, дотримання яких є необхідним для допуску до клірингу прав та зобов’язань учасників клірингу та клієнтів учасників клірингу;

4) у порядку та обсязі, передбачених законодавством України, Правилами клірингу, внутрішніми документами Розрахункового центру та договорами, укладеними з учасниками клірингу, отримувати від учасників клірингу розпорядження, документи та/або інформацію, необхідні Розрахунковому центру для здійснення клірингу прав та зобов’язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, для виконання Розрахунковим центром вимог законодавства України, внутрішніх документів Розрахункового центру, умов договорів, укладених з учасниками клірингу;

5) вимагати від учасників клірингу надання додаткової інформації у разі, якщо розпорядження, документи та/або інформація, надані Розрахунковому центру не містять всіх необхідних даних для здійснення клірингу прав та зобов’язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, для виконання Розрахунковим центром вимог законодавства України, внутрішніх документів Розрахункового центру, умов договорів, укладених з учасниками клірингу, або неповністю розкривають зміст клірингових операцій, що мають бути відображені на клірингових рахунках та/або регістрах внутрішнього обліку;

6) вимагати внесення маржі у випадках, передбачених внутрішніми документами Розрахункового центру;

7) здійснювати допуск прав та зобов’язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів до клірингу на підставі інформації від учасників клірингу або оператора організованого ринку капіталу, наданої Розрахунковому центру відповідно до Правил клірингу, Регламенту провадження клірингової діяльності та договорів, укладених з учасниками клірингу або операторами організованих ринків капіталу, та/або у випадках, передбачених Правилами клірингу, на підставі інформації, складеної Розрахунковим центром;

8) припиняти (призупиняти) надання учасникам клірингу послуг у випадках, передбачених договорами, укладеними з учасниками клірингу, внутрішніми документами Розрахункового центру та законодавством України, у тому числі з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення або з питань застосовування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій). При цьому відшкодування збитків, пов’язаних з таким припиненням (призупиненням), Розрахунковим центром учаснику клірингу та клієнтам учасника клірингу не здійснюється;

9) у розмірі та порядку, визначеними договорами, укладеними Розрахунковим центром з учасниками клірингу та/або клієнтами учасників клірингу, виплачувати учасникам клірингу та/або клієнтам учасників клірингу доходи за коштами та цінними паперами, у разі отримання Розрахунковим центром таких доходів за коштами та цінними паперами, що внесені учасниками клірингу та/або клієнтами учасників клірингу для здійснення розрахунків / забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів;

10) з метою оплати учасниками клірингу отриманих від Розрахункового центру послуг здійснювати списання клірингових активів щодо коштів з платіжних клірингових рахунків та зарахування зустрічних однорідних вимог Розрахункового центру до учасника клірингу з оплати послуг Розрахункового центру та вимог учасника клірингу з отримання коштів, клірингові активи щодо яких обліковуються на платіжному клірингловому рахунку, відповідно

до умов договорів, укладених з учасниками клірингу та внутрішніх документів Розрахункового центру;

11) реалізовувати інші права, передбачені законодавством України, Правилами клірингу, внутрішніми документами Розрахункового центру та договорами, укладеними Розрахунковим центром з учасниками клірингу.

5.4. Розрахунковий центр зобов'язаний:

1) розкривати особі, яка має намір стати учасником клірингу, інформацію про свою діяльність з урахуванням вимог, встановлених статтею 7 Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії»;

2) ідентифікувати, верифікувати та здійснювати інші заходи з належної перевірки осіб, з якими встановлюються ділові відносини на підставі договору про клірингове обслуговування, а також здійснювати ідентифікацію та верифікацію осіб, що мають повноваження діяти від їх імені, у порядку, встановленому законодавством України, у тому числі нормативно-правовими актами НКЦПФР, внутрішніми документами Розрахункового центру;

3) на виконання вимог частини 19 статті 11 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» та нормативно-правових актів НКЦПФР, з урахуванням специфіки своєї діяльності ідентифікувати особу, в інтересах якої проводиться клірингова операція, та встановити її кінцевого бенефіціарного власника або встановлювати вигодоодержувача (вигодонабувача) за клірингової операцією під час здійснення клірингу прав та зобов'язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів у порядку та обсягах, визначених законодавством України та внутрішніми документами Розрахункового центру;

4) здійснювати відкриття та ведення клірингових рахунків відповідно до вимог законодавства України, внутрішніх документів Розрахункового центру та договорів, укладених Розрахунковим центром з учасником клірингу;

5) на підставі інформації, наданої учасником клірингу, а у випадках, визначених Регламентом провадження клірингової діяльності, також на підставі інформації, наданої клієнтами учасника клірингу, взяти на облік клієнтів учасника клірингу;

6) своєчасно і в повному обсязі надавати учаснику клірингу послуги, передбачені Правилами клірингу, іншими внутрішніми документами Розрахункового центру та договорами, укладеними Розрахунковим центром з учасником клірингу;

7) здійснювати облік прав та зобов'язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, що допущені до клірингу, та клірингових активів, у порядку, визначеному Правилами клірингу;

8) здійснювати кліринг прав та зобов'язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів у порядку, передбаченому Правилами клірингу та іншими внутрішніми документами Розрахункового центру, на підставі інформації, отриманої від учасників клірингу, операторів організованих ринків капіталу, а у випадках, визначених Правилами клірингу, на підставі інформації, складеної Розрахунковим центром при провадженні ним клірингової діяльності центрального контрагента;

9) під час провадження клірингової діяльності забезпечити збереження інформації, що становить професійну таємницю, не розголошувати і не використовувати її у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;

10) забезпечити зберігання і доступ осіб, які згідно із законодавством України мають на це право, до документів та іншої інформації щодо провадження клірингової діяльності,

передбачених(ої) законодавством України, протягом п’яти років з дня їх (її) одержання або складання або іншого строку встановленого нормативно-правовими актами НКЦПФР;

11) створити систему управління ризиками та гарантій з метою зниження ризиків невиконання допущених до клірингу зобов’язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів відповідно до вимог законодавства України;

12) розробити та оприлюднити на вебсайті Розрахункового центру порядок проведення консультацій з учасниками клірингу та операторами організованих ринків капіталу щодо внесення змін до Правил клірингу та інших внутрішніх документів Розрахункового центру, якщо такі зміни можуть мати вплив на таких учасників клірингу та операторів організованих ринків капіталу;

13) виконувати інші обов’язки, що виникають відповідно до законодавства України, Правил клірингу, внутрішніх документів Розрахункового центру та договорів, укладених Розрахунковим центром з учасником клірингу.

VI. Порядок обліку прав та зобов’язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими на організованому ринку капіталу та поза ним, а також припинення таких прав та зобов’язань у системі клірингового обліку

6.1. Облік прав та зобов’язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими на організованому ринку капіталу та поза ним, а також клірингових активів здійснюється Розрахунковим центром у системі клірингового обліку у кількісному вираженні.

6.2. Облік прав та зобов’язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими на організованому ринку капіталу та поза ним, а також клірингових активів здійснюється Розрахунковим центром на клірингових рахунках, відкритих Розрахунковим центром.

6.3. Кількість клірингових активів, що обліковуються на клірингових рахунках, має бути цілим невід’ємним числом.

6.4. При взятті на облік учасника клірингу Розрахунковий центр відкриває йому в системі клірингового обліку кліринговий рахунок (клірингові рахунки) учасника клірингу, клірингові рахунки клієнта (клієнтів), розподільчий кліринговий рахунок, платіжний кліринговий рахунок. Розрахунковий центр надає можливість учаснику клірингу відкривати кілька клірингових рахунків учасника клірингу, клірингових рахунків клієнта (клієнтів). Конкретні види клірингових рахунків, перелік яких вказаний в Правилах клірингу, які відкриваються Розрахунковим центром кожному учаснику клірингу, встановлюються Регламентом провадження клірингової діяльності та залежать від типу учасника клірингу (інвестиційна фірма, Національний банк України, емітент), видів діяльності з торгівлі фінансовими інструментами, на провадження яких учасник клірингу-інвестиційна фірма має відповідну ліцензію та наявності в учасника клірингу-інвестиційної фірми права надавати клієнтам певні додаткові послуги, передбачені частиною другою статті 44 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки».

Розрахунковий центр відкриває окремі клірингові рахунки кожному учаснику клірингу. Кліринговий рахунок учасника клірингу є окремим рахунком від клірингових рахунків клієнта (клієнтів) такого учасника клірингу.

Для відкриття клірингових рахунків учасник клірингу надає Розрахунковому центру документи, визначені нормативно-правовими актами НКЦПФР та Регламентом провадження клірингової діяльності.

6.5. При обслуговуванні клірингових рахунків учасника клірингу Розрахунковий центр дотримується наступних принципів:

1) кожному кліринговому рахунку може відповідати тільки один рахунок у цінних паперах учасника клірингу, відкритий в депозитарній установі / депозитарії в системі депозитарного обліку щодо цінних паперів, облік яких відповідно до компетенції, встановленої Законом України «Про депозитарну систему України», веде Центральний депозитарій або Національний банк України;

2) залишки клірингових активів щодо цінних паперів на клірингновому рахунку певного учасника клірингу повинні відповідати:

обсягу зарезервованих / заблокованих у системі депозитарного обліку для здійснення / забезпечення Розрахунковим центром розрахунків прав на цінні папери на рахунку у цінних паперах цього учасника клірингу у депозитарній установі, або цінних паперів на рахунку у цінних паперах цього учасника клірингу у депозитарії, якщо учасником клірингу є емітент,

та/або обсягу прав на цінні папери на власному рахунку у цінних паперах Розрахункового центру, внесених цим учасником клірингу в якості маржі для забезпечення виконання його зобов'язань за деривативними контрактами та/або правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими учасником клірингу, який не є емітентом, у власних інтересах.

6.6. Розрахунковий центр надає можливість учаснику клірингу відкривати клірингові рахунки клієнта (клієнтів) з наступними видами обліку: індивідуальним, відокремленим та колективним. Учасник клірингу здійснює вибір виду клірингового рахунку для свого клієнта на основі письмової заяви / згоди клієнта.

Розрахунковий центр бере на облік клієнтів учасника клірингу на підставі документів та інформації, наданих учасником клірингу, а у випадках, визначених Регламентом провадження клірингової діяльності, також на підставі інформації, наданої клієнтами учасника клірингу. Форма надання та зміст такої інформації про клієнта учасника клірингу визначаються Регламентом провадження клірингової діяльності.

Розрахунковий центр розкриває на вебсайті Розрахункового центру інформацію щодо рівня захисту клірингового рахунку, який буде відкриватися при колективному, індивідуальному або відокремленому обліках, у тому числі інформацію щодо юридичних наслідків та ризиків кожного з видів обліку у разі неплатоспроможності учасника клірингу та/або Розрахункового центру, вартості здійснення колективного, індивідуального або відокремленого обліків.

6.6.1. При обслуговуванні клірингових рахунків з колективним обліком клієнтів учасника клірингу Розрахунковий центр дотримується наступних принципів:

1) відкриває учасникам клірингу окремі клірингові рахунки з колективним обліком для здійснення клірингу прав та зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, депозитарний облік щодо яких відповідно до компетенції, встановленої Законом України «Про депозитарну систему України», веде Центральний депозитарій або Національний банк України;

2) залишки клірингових активів щодо цінних паперів на клірингновому рахунку з колективним обліком певних клієнтів учасника клірингу повинні відповідати:

обсягу зарезервованих / заблокованих у системі депозитарного обліку для здійснення / забезпечення Розрахунковим центром розрахунків прав на цінні папери на рахунках у цінних паперах цих клієнтів учасника клірингу у відповідній депозитарній установі, що консолідовані в системі депозитарного обліку за ознакою обліку клірингових активів щодо цінних паперів на клірингновому рахунку з колективним обліком,

та/або обсягу прав на цінні папери на власному рахунку у цінних паперах Розрахункового центру, внесених учасником клірингу в якості маржі для забезпечення виконання зобов'язань за деривативними контрактами та/або правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими учасником клірингу в інтересах цих клієнтів учасника клірингу.

6.6.2. При обслуговуванні клірингового рахунку з індивідуальним обліком клієнта учасника клірингу Розрахунковий центр дотримується наступних принципів:

1) кожному клірингловому рахунку може відповідати тільки один рахунок у цінних паперах цього клієнта учасника клірингу, відкритий в депозитарній установі в системі депозитарного обліку щодо цінних паперів, депозитарний облік щодо яких відповідно до компетенції, встановленої Законом України «Про депозитарну систему України», веде Центральний депозитарій або Національний банк України;

2) залишки клірингових активів щодо цінних паперів на клірингловому рахунку з індивідуальним обліком певного клієнта учасника клірингу повинні відповідати:

обсягу зарезервованих / заблокованих у системі депозитарного обліку для здійснення / забезпечення Розрахунковим центром розрахунків прав на цінні папери на рахунку у цінних паперах цього клієнта учасника клірингу в депозитарній установі або цінних паперів на рахунку у цінних паперах цього клієнта учасника клірингу у депозитарії, якщо цим клієнтом учасника клірингу є емітент,

та/або обсягу прав на цінні папери на власному рахунку у цінних паперах Розрахункового центру, внесених учасником клірингу у якості маржі для забезпечення виконання зобов'язань за деривативними контрактами та/ або правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими в інтересах цього клієнта учасника клірингу, якщо цим клієнтом не є емітент.

У разі індивідуального обліку клієнта учасника клірингу Розрахунковий центр забезпечує:

1) відокремлення Розрахунковим центром в будь-який момент прав та зобов'язань, а також клірингових активів цього клієнта учасника клірингу від прав та зобов'язань, а також клірингових активів Розрахункового центру, та будь-якого клієнта учасника клірингу та учасника клірингу;

2) за умови укладення відповідного договору між Розрахунковим центром, учасником клірингу та цим клієнтом учасника клірингу можливість зарахування коштів на рахунок Розрахункового центру та/або на валютний рахунок Розрахункового центру безпосередньо з банківського рахунку клієнта учасника клірингу з метою зарахування клірингових активів щодо цих коштів на клірингловий рахунок з індивідуальним обліком клієнта учасника клірингу та зарахування коштів безпосередньо на банківський рахунок клієнта учасника клірингу з рахунку Розрахункового центру та/або валютного рахунку Розрахункового центру за результатами списання клірингових активів щодо цих коштів з клірингового рахунку з індивідуальним обліком клієнта учасника клірингу.

Розрахунковий центр веде виключно індивідуальний облік клієнтів учасника клірингу – емітентів та номінальних утримувачів, а також інших клієнтів учасника клірингу у випадках, визначених нормативно-правовими актами Національного банку України.

6.6.3. При обслуговуванні клірингового рахунку з відокремленим обліком клієнта учасника клірингу Розрахунковий центр дотримується наступних принципів:

1) кожному клірингловому рахунку може відповідати тільки один рахунок у цінних паперах цього клієнта учасника клірингу, відкритий в депозитарній установі в системі депозитарного обліку депозитарний облік щодо яких відповідно до компетенції, встановленої

Законом України «Про депозитарну систему України», веде Центральний депозитарій або Національний банк України;

2) залишки клірингових активів щодо цінних паперів на кліринговому рахунку з відокремленим обліком певного клієнта учасника клірингу повинні відповідати:

обсягу зарезервованих / заблокованих у системі депозитарного обліку прав на цінні папери на рахунку у цінних паперах цього клієнта учасника клірингу в депозитарній установі для здійснення / забезпечення Розрахунковим центром розрахунків

та/або обсягу прав на цінні папери на власному рахунку у цінних паперах Розрахункового центру, внесених учасником клірингу у якості маржі для забезпечення виконання зобов'язань за деривативними контрактами та/або правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими учасником клірингу в інтересах цього клієнта учасника клірингу.

У разі відокремленого обліку клієнта учасника клірингу Розрахунковий центр забезпечує:

1) відокремлення Розрахунковим центром в будь-який момент прав та зобов'язань, клірингових активів щодо цінних паперів цього клієнта учасника клірингу від прав та зобов'язань, клірингових активів щодо цінних паперів Розрахункового центру, та будь-якого клієнта учасника клірингу та учасника клірингу, а також клірингових активів щодо коштів цього клієнта учасника клірингу від клірингових активів щодо коштів Розрахункового центру та учасника клірингу;

2) можливість відокремлення Розрахунковим центром клірингових активів щодо коштів цього клієнта учасника клірингу від клірингових активів щодо коштів будь-якого клієнта учасника клірингу під час обліку клірингових активів щодо коштів на кліринговому рахунку з відокремленим обліком клієнта учасника клірингу;

3) можливість зарахування на клірингový рахунок / списання з клірингового рахунку з відокремленим обліком клієнта учасника клірингу клірингових активів щодо коштів цього клієнта учасника клірингу через розподільчий клірингový рахунок.

6.7. При обслуговуванні розподільчого клірингового рахунку Розрахунковий центр дотримується наступних принципів:

1) учаснику клірингу відкривається лише один розподільчий клірингový рахунок;

2) на розподільчому кліринговому рахунку обліковуються виключно клірингові активи щодо коштів. Зарахування на розподільчий клірингový рахунок клірингових активів щодо цінних паперів не допускається.

6.8. При обслуговуванні платіжного клірингового рахунку Розрахунковий центр дотримується наступних принципів:

1) учаснику клірингу можуть відкриватися кілька платіжних клірингових рахунків;

2) на платіжному кліринговому рахунку обліковуються виключно клірингові активи щодо коштів. Зарахування на платіжний клірингový рахунок клірингових активів щодо цінних паперів не допускається.

На платіжному кліринговому рахунку Розрахунковий центр відображає зарахування зустрічних однорідних вимог Розрахункового центру з оплати послуг Розрахункового центру та вимог до Розрахункового центру з отримання коштів, клірингові активи щодо яких обліковуються на такому платіжному кліринговому рахунку.

6.9. Облік клірингових активів на клірингових рахунках в системі клірингового обліку здійснюється згідно з наступними принципами:

6.9.1. одиницею виміру клірингового активу на клірингових рахунках щодо коштів у національній валюті є одна копійка, що відповідає одній копійці, яка обліковується на рахунку Розрахункового центру;

6.9.2. одиницею виміру клірингового активу на клірингових рахунках щодо коштів в іноземній валюті є одна сота частина одиниці іноземної валюти, що відповідає одній сотій частині одиниці відповідної іноземної валюти, яка обліковується на валютному рахунку Розрахункового центру;

6.9.3. одиницею виміру клірингового активу на клірингових рахунках щодо цінних паперів є один цінний папір, який має відповідний код ISIN і відповідає одному цінному паперу відповідного коду ISIN, який обліковується на рахунку у цінних паперах.

6.10. При провадженні клірингової діяльності Розрахунковим центром також використовуються наступні рахунки:

6.10.1. рахунки у цінних паперах, відкриті Розрахунковому центру Центральним депозитарієм та/або Національним банком України відповідно до компетенції щодо обліку цінних паперів, встановленої Законом України «Про депозитарну систему України», для обліку цінних паперів, які використовуються Розрахунковим центром для створення системи управління ризиками та гарантій Розрахункового центру та для проведення розрахунків у цінних паперах за результатами клірингу;

6.10.2. власний рахунок у цінних паперах Розрахункового центру. Обсяг прав на цінні папери, що обліковуються на власному рахунку у цінних паперах Розрахункового центру, має дорівнювати обсягу цінних паперів, які обліковуються на рахунках у цінних паперах Розрахункового центру в Центральному депозитарії та/або Національному банку України відповідно до компетенції щодо обліку цінних паперів, встановленої Законом України «Про депозитарну систему України», як такі, що використовуються Розрахунковим центром для створення системи управління ризиками та гарантій Розрахункового центру;

6.10.3. рахунок Розрахункового центру та валютний рахунок Розрахункового центру. Сума залишку коштів, що обліковуються на зазначених рахунках Розрахункового центру, повинна бути не меншою суми залишків клірингових активів щодо коштів, що обліковуються на всіх клірингових рахунках, відкритих в системі клірингового обліку;

6.10.4. клірингові рахунки центрального контрагента.

6.11. Клірингові операції за клірингновими рахунками, які призводять до змін на цих рахунках, здійснюються Розрахунковим центром:

1) на підставі відомості операцій блокування цінних паперів;

2) на підставі інформації про кошти, зараховані на рахунок Розрахункового центру та/або на валютні рахунки Розрахункового центру;

3) на підставі розпоряджень, наданих Розрахунковому центру учасниками клірингу;

4) внаслідок оброблення Розрахунковим центром інформації про деривативні контракти та правочини щодо цінних паперів, укладені / вчинені на організованому ринку капіталу, наданої Розрахунковому центру оператором організованого ринку капіталу, який здійснює управління таким організованим ринком капіталу;

5) внаслідок оброблення Розрахунковим центром інформації про правочини щодо цінних паперів, вчинені поза організованим ринком капіталу, наданої Розрахунковому центру учасниками клірингу / складеної Розрахунковим центром відповідно до внутрішніх документів Розрахункового центру;

6) на підставі сформованих розпоряджень Розрахункового центру у випадках, визначених Правилами клірингу та/або договорами, укладеними з учасниками клірингу.

6.12. Обсяг зарезервованих / заблокованих у системі депозитарного обліку цінних паперів / прав на цінні папери на рахунках у цінних паперах учасників клірингу / клієнтів учасників клірингу у депозитарних установах та цінних паперів на рахунках у цінних паперах цих депозитарних установ / учасників клірингу / клієнтів учасників клірингу у депозитарії для здійснення / забезпечення Розрахунковим центром розрахунків відображається шляхом аналітичного обліку на відповідних клірингових рахунках учасників клірингу / клірингових рахунках клієнта (клієнтів) в системі клірингового обліку Розрахункового центру як відповідні клірингові активи щодо цих цінних паперів. Резервування / блокування цінних паперів / прав на цінні папери на рахунках у цінних паперів для здійснення / забезпечення Розрахунковим центром розрахунків здійснюється в порядку, визначеному законодавством про депозитарну систему України, внутрішніми документами депозитарію та депозитарних установ.

6.13. Обсяг прав на цінні папери на власному рахунку у цінних паперах Розрахункового центру відображається шляхом аналітичного обліку на відповідних клірингових рахунках учасників клірингу / клірингових рахунках клієнта (клієнтів) в системі клірингового обліку Розрахункового центру як відповідні клірингові активи щодо цих цінних паперів, внесених в якості маржі для забезпечення виконання зобов'язань за деривативними контрактами та/або правочинами щодо цінних паперів.

Обсяг прав на цінні папери на власному рахунку у цінних паперах Розрахункового центру має дорівнювати сумі залишків клірингових активів щодо цінних паперів, що обліковуються на всіх клірингових рахунках учасників клірингу / клірингових рахунках клієнта (клієнтів), на яких обліковуються клірингові активи щодо цінних паперів, внесених учасниками клірингу у якості маржі шляхом переведення цінних паперів та прав на цінні папери на власний рахунок у цінних паперах Розрахункового центру для забезпечення виконання зобов'язань за деривативними контрактами та/або правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими ними у власних інтересах та в інтересах їх клієнтів.

Переведення цінних паперів та прав на цінні папери в якості маржі для забезпечення виконання зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів / деривативними контрактами з рахунків у цінних паперах учасників клірингу / клієнтів учасників клірингу на власний рахунок у цінних паперах Розрахункового центру здійснюється в порядку, визначеному законодавством про депозитарну систему України, внутрішніми документами депозитарію, депозитарних установ та Розрахункового центру.

6.14. Інформація про цінні папери / права на цінні папери, зарезервовані / заблоковані на рахунках у цінних паперах у системі депозитарного обліку для здійснення / забезпечення Розрахунковим центром розрахунків, надається Розрахунковому центру депозитарієм у складі відомості операцій блокування цінних паперів у порядку та у формі, що визначені договором про проведення розрахунків у цінних паперах за результатами клірингу, укладеним між Розрахунковим центром та депозитарієм.

6.15. Кожна клірингова операція за клірингловим рахунком, яка призводить до зміни залишків клірингових активів щодо цінних паперів на цьому рахунку, відображається обліковою операцією на відповідному рахунку у цінних паперах в системі депозитарного обліку.

6.16. Інформація про кошти, що обліковуються на рахунку Розрахункового центру та валютних рахунках Розрахункового центру, відображається шляхом аналітичного обліку на клірингових рахунках в системі клірингового обліку як відповідні клірингові активи щодо коштів.

Для забезпечення наявності на клірингловому рахунку учасника клірингу / клірингловому рахунку клієнта (клієнтів) необхідної кількості клірингових активів щодо коштів для здійснення / забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, учасник клірингу / клієнт учасника клірингу здійснює зарахування коштів на

рахунок Розрахункового центру та/або на валютні рахунки Розрахункового центру згідно з вимогами, визначеними у Регламенті провадження клірингової діяльності. За результатом зарахування коштів на рахунок Розрахункового центру та/або на валютні рахунки Розрахункового центру Розрахунковий центр здійснює зарахування клірингових активів щодо коштів на визначений учасником клірингу кліринговий рахунок.

Для списання клірингових активів щодо коштів з клірингового рахунку з метою подальшого переказу коштів з рахунку Розрахункового центру або валютного рахунку Розрахункового центру на банківський рахунок учасника клірингу / клієнта учасника клірингу, учасник клірингу здійснює відповідну операцію списання клірингових активів щодо коштів згідно з технологією, яка визначена в Регламенті провадження клірингової діяльності. За результатами здійснення операції списання клірингових активів щодо коштів Розрахунковий центр надає платіжну інструкцію Національному банку України з метою переказу коштів з рахунку Розрахункового центру або відповідному банку з метою переказу коштів з валютного рахунку Розрахункового центру на банківський рахунок учасника клірингу / клієнта учасника клірингу.

Максимальний строк перебування клірингових активів щодо коштів у системі клірингового обліку без їх використання у процесі клірингу становить 365 днів. Якщо на кліринговому рахунку не виконувалось жодних операцій протягом 335 днів послідовно, Розрахунковий центр без розпорядження учасника клірингу здійснює списання клірингових активів щодо коштів з такого клірингового рахунку (якщо клірингові активи щодо коштів не обліковуються у якості маржі за раніше вчиненими деривативними контрактами / правочинами щодо цінних паперів) та здійснює переказ коштів з рахунку Розрахункового центру та/або з валютного рахунку Розрахункового центру на банківський рахунок учасника клірингу або клієнта учасника клірингу у сумі, яка відповідає кількості клірингових активів, які списуються.

6.17. Розрахунковий центр приймає на облік права та зобов’язання за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів на підставі розпоряджень / документів, визначених пунктом 4.6 розділу IV Правил клірингу.

6.18. Припинення прав та зобов’язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів у системі клірингового обліку здійснюється шляхом проведення клірингових операцій на відповідних клірингових рахунках:

1) при здійсненні / забезпеченні розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів розрахунків, у тому числі за результатами неттінгу;

2) під час ліквідаційного неттінгу;

3) під час дефолтної процедури.

VII. Порядок надання учасникам клірингу звітів за результатами клірингу та розрахунків

7.1. За результатами клірингу та розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів та з метою отримання учасниками клірингу інформації про стан клірингових рахунків на певну дату та про операції на клірингових рахунках за певний період Розрахунковий центр у порядку, визначеному Регламентом провадження клірингової діяльності, надає учасникам клірингу звіти у формі виписок з системи клірингового обліку:

1) виписки про стан клірингового рахунку;

2) виписки про операції на кліринговому рахунку.

7.2. Виписки про стан клірингового рахунку та про операції на кліринговому рахунку формуються окремо за кожним кліринговим рахунком. Учасник клірингу може отримувати виписки про стан клірингового рахунку та про операції на кліринговому рахунку лише щодо клірингових рахунків, відкритих цьому учаснику клірингу.

7.3. Реквізитний склад та форма виписок про стан клірингового рахунку та про операції на кліринговому рахунку визначаються Регламентом провадження клірингової діяльності.

7.4. Розрахунковий центр щоденно через систему клірингового обліку розкриває кожному учаснику клірингу інформацію щодо:

1) стану всіх його клірингових рахунків;

2) операцій на всіх його клірингових рахунках;

3) поточних та майбутніх зобов'язань, виконання яких забезпечене маржею із зазначенням суми наданої маржі;

4) складу активів учасника клірингу, внесених у якості маржі, оцінки активів, внесених у якості маржі та розміру маржі, наданої для забезпечення поточних та майбутніх зобов'язань;

5) недостатності маржі учасника клірингу та необхідності надати додаткову маржу для забезпечення поточних та майбутніх зобов'язань (розкривається у разі недостатності маржі).

7.5. Виписка з системи клірингового обліку є підтвердженням внесення / резервування коштів в якості маржі для проведення клірингу, отримання коштів внаслідок розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів або внаслідок сплати Розрахунковим центром учасникам клірингу штрафів у випадках, передбачених Правилами клірингу та документальним підтвердженням факту проведення розрахунків, а також доходів та витрат за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими на організованому ринку капіталу та поза ним, у разі використання таких коштів за результатами клірингу зобов'язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими на організованому ринку капіталу та поза ним, для цілей бухгалтерського та податкового обліку.

VIII. Порядок здійснення клірингу прав та зобов'язань, підготовки, складення та направлення Розрахунковим центром документів для проведення розрахунків. Порядок проведення Розрахунковим центром грошових розрахунків за результатами клірингу за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів за принципом «поставка проти оплати»

8.1. Розрахунковий центр здійснює кліринг прав та зобов'язань та грошові розрахунки за результатами клірингу за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими на організованому ринку капіталу, на підставі інформації, наданої операторами організованих ринків капіталу відповідно до законодавства України, умов укладених з операторами організованих ринків капіталу договорів про здійснення клірингу та внутрішніх документів Розрахункового центру.

8.2. Розрахунковий центр здійснює кліринг прав та зобов'язань та грошові розрахунки за результатами клірингу за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими поза організованим ринком капіталу, на підставі:

1) інформації, наданої учасниками клірингу відповідно до законодавства України, умов укладених з ними договорів та внутрішніх документів Розрахункового центру, – за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими поза організованим ринком капіталу без участі Розрахункового центру як центрального контрагента;

2) документів, що підтверджують прийняття (акцепт) Розрахунковим центром пропозицій на вчинення правочинів щодо цінних паперів поза організованим ринком капіталу, – за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими поза організованим ринком капіталу за участю Розрахункового центру як центрального контрагента.

8.3. Кількість клірингових сесій (у тому числі проміжних та основних) та час їх проведення встановлюються Регламентом провадження клірингової діяльності та/або договором про здійснення клірингу з оператором організованого ринку.

8.4. Порядок здійснення клірингу прав та зобов'язань та розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими поза організованим ринком капіталу без участі Розрахункового центру як центрального контрагента:

8.4.1. Учасник клірингу, який є продавцем цінних паперів (або клієнт якого є продавцем цінних паперів), надає Розрахунковому центру інформацію про вчинений поза організованим ринком капіталу правочин щодо цінних паперів шляхом формування відповідного розпорядження із дотриманням вимог законодавства України та внутрішніх документів Розрахункового центру. Під час реєстрації системою клірингового обліку розпорядження учасника клірингу Розрахунковий центр здійснює блокування визначеного обсягу клірингових активів щодо цінних паперів за вчиненим правочином щодо цінних паперів на відповідному кліринговому рахунку.

8.4.2. Учасник клірингу, який є покупцем цінних паперів (або клієнт якого є покупцем цінних паперів), у разі погодження з усіма параметрами розпорядження, здійснює його підтвердження шляхом формування зустрічного розпорядження. Під час реєстрації системою клірингового обліку зустрічного розпорядження учасника клірингу Розрахунковий центр здійснює блокування визначеного обсягу клірингових активів щодо коштів за вчиненим правочином щодо цінних паперів на відповідному кліринговому рахунку.

8.4.3. Для цілей частини дев'ятої статті 36 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» та розділу XII Правил клірингу розпорядження, визначені підпунктами 8.4.1 та 8.4.2 пункту 8.4 цього розділу Правил клірингу, вважаються розпорядженнями на проведення Розрахунковим центром клірингу прав та зобов'язань за таким правочином і вважаються наданням такими учасниками клірингу та їх клієнтами, в інтересах яких вчинений правочин щодо цінних паперів, згоди на проведення ліквідаційного неттінгу щодо зобов'язань за таким правочином.

8.4.4. Розпорядження учасників клірингу, визначені підпунктами 8.4.1 та 8.4.2 пункту 8.4 цього розділу Правил клірингу, можуть бути відмінені у випадках та порядку, визначених Регламентом провадження клірингової діяльності.

8.4.5. У разі відсутності підстав для відмови у допуску до клірингу прав та зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів:

1) на підставі інформації з розпоряджень учасників клірингу Розрахунковий центр формує відомість розпоряджень учасників клірингу;

2) Розрахунковий центр формує клірингову відомість для проведення розрахунків у цінних паперах та надає її до депозитарію відповідно до компетенції щодо обліку цінних паперів, встановленої Законом України «Про депозитарну систему України», для перевірки можливості проведення розрахунків у цінних паперах;

3) після підтвердження депозитарієм можливості проведення розрахунків у цінних паперах Розрахунковий центр на підставі відомості розпоряджень учасників клірингу здійснює грошові розрахунки шляхом відображення на відповідних клірингових рахунках учасників клірингу / клірингових рахунках клієнта (клієнтів) зміни обсягу прав та зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, та, за необхідності, проводить клірингові операції списання та/або зарахування клірингових активів. З моменту завершення виконання всіх

зазначених вище дій за всіма відповідними кліринговими рахунками грошові розрахунки за правочинами щодо цінних паперів є завершеними;

4) Розрахунковий центр повідомляє депозитарій про завершення грошових розрахунків та надає депозитарію розпорядження на проведення розрахунків у цінних паперах;

5) депозитарій здійснює депозитарні операції на рахунках у цінних паперах депозитарних установ (у разі якщо проведення розрахунків за правочинами потребує здійснення депозитарних операцій на рахунках депозитарних установ), направляє депозитарним установам розпорядження та/або повідомлення (інформацію) про вчинені правочини щодо цінних паперів для проведення ними відповідних депозитарних операцій на рахунках власників цінних паперів та/або номінальних утримувачів та повідомляє Розрахунковий центр про факт завершення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів.

8.5. Порядок здійснення клірингу прав та зобов’язань та розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими поза організованим ринком капіталу за участі Розрахункового центру як центрального контрагента:

8.5.1. Для забезпечення проведення клірингу прав та зобов’язань та розрахунків за правочинами щодо цінних паперів Розрахунковий центр здійснює блокування визначеного обсягу клірингових активів на клірингових рахунках у порядку та у випадках, визначених Регламентом провадження клірингової діяльності.

8.5.2. Надання пропозицій на вчинення правочинів щодо цінних паперів поза організованим ринком капіталу з центральним контрагентом здійснюється учасниками клірингу у порядку, визначеному Регламентом провадження клірингової діяльності.

У випадку прийняття (акцепту) Розрахунковим центром пропозиції на вчинення правочину щодо цінних паперів поза організованим ринком капіталу, така пропозиція вважається розпорядженням учасника клірингу на проведення Розрахунковим центром клірингу прав та зобов’язань за таким правочином і вважається наданням таким учасником клірингу та його клієнтом, в інтересах якого вчинений правочин щодо цінних паперів, згоди на проведення ліквідаційного неттінгу щодо зобов’язань за таким правочином для цілей частини дев’ятої статті 36 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» та розділу XII Правил клірингу.

8.5.3. Вчинення правочинів щодо цінних паперів поза організованим ринком капіталу здійснюється Розрахунковим центром на умовах та у порядку, визначених Правилами клірингу, Регламентом провадження клірингової діяльності та генеральними угодами з учасниками клірингу.

8.5.4. Під час проведення клірингової сесії Розрахунковий центр визначає права та зобов’язання за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими поза організованим ринком капіталу за участі Розрахункового центру як центрального контрагента, та на нетто-основі визначає підсумкові зобов’язання.

8.5.5. Після визначення підсумкових зобов’язань:

1) на підставі інформації, що міститься у вчинених правочинах щодо цінних паперів, Розрахунковий центр формує клірингову відомість;

2) Розрахунковий центр формує клірингову відомість для проведення розрахунків у цінних паперах та надає її до депозитарію відповідно до компетенції щодо обліку цінних паперів, встановленої Законом України «Про депозитарну систему України», для перевірки можливості проведення розрахунків у цінних паперах;

3) після підтвердження депозитарієм можливості проведення розрахунків у цінних паперах Розрахунковий центр на підставі клірингової відомості здійснює грошові розрахунки шляхом відображення на відповідних клірингових рахунках учасників клірингу / клірингових

рахунках клієнта (клієнтів) та клірингових рахунках центрального контрагента зміни обсягу прав та зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, у тому числі припинення зобов'язань за результатами неттінгу, та, за необхідності, проводить клірингові операції списання та/або зарахування клірингових активів. З моменту завершення виконання всіх зазначених вище дій за всіма відповідними кліринговими рахунками грошові розрахунки за правочинами щодо цінних паперів є завершеними;

4) Розрахунковий центр повідомляє депозитарій про завершення грошових розрахунків та надає депозитарію розпорядження на проведення розрахунків у цінних паперах;

5) депозитарій виконує операції переказу цінних паперів з рахунків у цінних паперах депозитарних установ, які обслуговують рахунки у цінних паперах продавців цінних паперів в системі депозитарного обліку депозитарію, на рахунок у цінних паперах Розрахункового центру та наступного переказу цінних паперів з рахунку у цінних паперах Розрахункового центру на рахунки у цінних паперах депозитарних установ, які обслуговують рахунки у цінних паперах покупців цінних паперів в системі депозитарного обліку, та направляє цим депозитарним установам розпорядження та/або повідомлення (інформацію) для проведення ними відповідних депозитарних операцій на рахунках власників цінних паперів та/або номінальних утримувачів, та повідомляє Розрахунковий центр про факт завершення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів.

8.6. Порядок здійснення клірингу прав та зобов'язань та розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими на організованому ринку капіталу, окрім договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»:

8.6.1. Для забезпечення проведення клірингу прав та зобов'язань та розрахунків за правочинами щодо цінних паперів Розрахунковий центр здійснює блокування визначеного обсягу клірингових активів на клірингових рахунках у строки та порядку, визначені Регламентом провадження клірингової діяльності.

8.6.2. Щоденно у порядку та строки, визначені відповідними договорами про здійснення клірингу з операторами організованих ринків капіталу, Розрахунковий центр надає операторам організованих ринків капіталу інформацію про клірингові активи, що заблоковані на клірингових рахунках для здійснення / забезпечення Розрахунковим центром розрахунків за правочинами, вчиненими на відповідному організованому ринку капіталу.

8.6.3. Оператори організованих ринків капіталу у порядку та строки, визначені відповідними договорами про здійснення клірингу з Розрахунковим центром, надають Розрахунковому центру відомості правочинів.

Для цілей частини дев'ятої статті 36 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» та розділу XII Правил клірингу інформація про вчинені правочини щодо цінних паперів, що міститься у наданій Розрахунковому центру відомості правочинів, вважається розпорядженнями на проведення Розрахунковим центром клірингу прав та зобов'язань за такими правочинами і вважається наданням учасниками клірингу та їх клієнтами, в інтересах яких вчинені правочини щодо цінних паперів, згоди на проведення ліквідаційного неттінгу щодо зобов'язань за такими правочинами.

8.6.4. Після отримання від оператора організованого ринку капіталу відомості правочинів Розрахунковий центр перевіряє дані правочини щодо цінних паперів для допуску прав та зобов'язань за цими правочинами щодо цінних паперів до клірингу відповідно до умов Положення про провадження клірингової діяльності, Правил клірингу та договору про здійснення клірингу з оператором організованого ринку капіталу.

8.6.5. У випадку невідповідності відомості правочинів та/або прав та зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, інформація про які включена до відомості правочинів, вимогам Правил клірингу та договору про здійснення клірингу з оператором організованого

ринку капіталу Розрахунковий центр не приймає відомість правочинів до оброблення та відмовляє у допуску до клірингу прав та зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів.

8.6.6. У випадку відповідності відомості правочинів та/або прав та зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, інформація про які включена до відомості правочинів, вимогам Правил клірингу та договору про здійснення клірингу з оператором організованого ринку капіталу Розрахунковий центр допускає права та зобов'язання до клірингу, визначає права та зобов'язання за всіма правочинами щодо цінних паперів, що включені до наданої оператором організованого ринку капіталу відомості правочинів, та на нетто-основі визначає підсумкові зобов'язання.

8.6.7. Після визначення підсумкових зобов'язань:

1) на підставі інформації з відомості правочинів Розрахунковий центр формує клірингову відомість;

2) Розрахунковий центр формує клірингову відомість для проведення розрахунків у цінних паперах та надає її депозитарію відповідно до компетенції щодо обліку цінних паперів, встановленої Законом України «Про депозитарну систему України», для перевірки можливості проведення розрахунків у цінних паперах;

3) після підтвердження депозитарієм можливості проведення розрахунків у цінних паперах Розрахунковий центр на підставі клірингової відомості здійснює грошові розрахунки шляхом відображення на відповідних клірингових рахунках учасників клірингу / клірингових рахунках клієнта (клієнтів) та клірингових рахунках центрального контрагента зміни обсягу прав та зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, у тому числі припинення зобов'язань за результатами неттінгу, та, за необхідності, проводить клірингові операції списання та/або зарахування клірингових активів. З моменту завершення виконання всіх зазначених вище дій за всіма відповідними кліринговими рахунками грошові розрахунки за правочинами щодо цінних паперів є завершеними;

4) Розрахунковий центр повідомляє депозитарій про завершення грошових розрахунків та надає депозитарію розпорядження на проведення розрахунків у цінних паперах;

5) депозитарій здійснює операції переказу цінних паперів з рахунків у цінних паперах депозитарних установ, які обслуговують рахунки у цінних паперах продавців цінних паперів в системі депозитарного обліку депозитарію, на рахунок у цінних паперах Розрахункового центру та наступного переказу цінних паперів з рахунку у цінних паперах Розрахункового центру на рахунки у цінних паперах депозитарних установ, які обслуговують рахунки у цінних паперах покупців цінних паперів в системі депозитарного обліку депозитарію, та направляє цим депозитарним установам розпорядження та/або повідомлення (інформацію) для проведення ними відповідних депозитарних операцій на рахунках власників цінних паперів та/або номінальних утримувачів, та повідомляє Розрахунковий центр про факт завершення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів.

8.7. Порядок здійснення клірингу прав та зобов'язань та розрахунків за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»:

8.7.1. Укладення договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» здійснюється Розрахунковим центром на умовах та у порядку, визначених Правилами клірингу, Регламентом провадження клірингової діяльності та договором про здійснення клірингу з оператором організованого ринку капіталу.

Для виконання зобов'язань за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» учасник клірингу, який є стороною договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», зобов'язаний забезпечити наявність на відповідному кліринговому рахунку кількості клірингових активів, що відповідає підсумковому зобов'язанню за договорами РЕПО в режимі

«РЕПО з контролем ризиків», кліринг прав та зобов’язань за якими був здійснений відповідно до цього розділу Правил клірингу:

1) за першою частиною до моменту, визначеного умовами розрахунків відповідно до Регламенту провадження клірингової діяльності, в день укладення договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;
2) за другою частиною, до початку основної клірингової сесії у визначений цим договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» день.

8.7.2. Відомість правочинів надається Розрахунковому центру в день укладення договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» відповідно до вимог договору про здійснення клірингу з оператором організованого ринку капіталу. В такій відомості правочинів Розрахунковий центр завжди вказується стороною договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» як центральний контрагент.

Для цілей частини дев’ятої статті 36 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» та розділу XII Правил клірингу інформація про укладені договори РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», що міститься у наданій Розрахунковому центру відомості правочинів, вважається розпорядженнями на проведення Розрахунковим центром клірингу прав та зобов’язань за такими договорами і вважається наданням учасниками клірингу та їх клієнтами, в інтересах яких укладені договори РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», згоди на проведення ліквідаційного неттінгу щодо зобов’язань за такими договорами.

8.7.3. Розрахунковий центр визначає права та зобов’язання за всіма договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», що включені до наданої оператором організованого ринку капіталу відомості правочинів, та включає інформацію про такі договори до регістру обліку зобов’язань за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків».

8.7.4. За договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», включеними до регістру обліку зобов’язань за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», дата розрахунків за якими не настала, Розрахунковий центр обліковує права та зобов’язання за такими договорами на гросс-основі, здійснює подальший контроль над відповідністю розміру маржі вимогам Розрахункового центру та інші заходи, передбачені відповідним механізмом забезпечення виконання зобов’язань, допущених до клірингу, які спрямовані на зниження ризиків дефолту.

8.7.5. За договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», зобов’язання за якими включені до регістру обліку зобов’язань за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», дата розрахунків за якими настала:

1) на підставі інформації з регістру обліку зобов’язань за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», Розрахунковий центр на нетто-основі визначає підсумкове зобов’язання та, за умови достатності на відповідних клірингових рахунках клірингових активів для виконання визначених підсумкових зобов’язань, формує клірингову відомість;

2) Розрахунковий центр формує клірингову відомість для проведення розрахунків у цінних паперах та надає її до депозитарію відповідно до компетенції щодо обліку цінних паперів, встановленої Законом України «Про депозитарну систему України», для перевірки можливості проведення розрахунків у цінних паперах;

3) після підтвердження депозитарієм можливості проведення розрахунків у цінних паперах Розрахунковий центр на підставі клірингової відомості здійснює грошові розрахунки шляхом відображення на відповідних клірингових рахунках учасників клірингу / клірингових рахунках клієнта (клієнтів) та клірингових рахунках центрального контрагента зміни обсягу прав та зобов’язань за правочинами щодо цінних паперів, у тому числі припинення зобов’язань за результатами неттінгу, та, за необхідності, проводить клірингові операції

списання та/або зарахування клірингових активів. З моменту завершення виконання всіх зазначених вище дій за всіма відповідними кліринговими рахунками грошові розрахунки за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» є завершеними;

4) Розрахунковий центр повідомляє депозитарій про завершення грошових розрахунків та надає депозитарію розпорядження на проведення розрахунків у цінних паперах;

5) депозитарій здійснює операції переказу цінних паперів з рахунків у цінних паперах депозитарних установ, які обслуговують рахунки у цінних паперах продавців цінних паперів в системі депозитарного обліку депозитарію, на рахунок у цінних паперах Розрахункового центру та наступного переказу цінних паперів з рахунку у цінних паперах Розрахункового центру на рахунки у цінних паперах депозитарних установ, які обслуговують рахунки у цінних паперах покупців цінних паперів в системі депозитарного обліку депозитарію, та направляє цим депозитарним установам розпорядження та/або повідомлення (інформацію) для проведення ними відповідних депозитарних операцій на рахунках власників цінних паперів та/або номінальних утримувачів, та повідомляє Розрахунковий центр про факт завершення розрахунків за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків».

8.7.6. Визначення підсумкових зобов’язань за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» здійснюється кожного операційного дня протягом проміжних та основної клірингових сесій, час проведення яких встановлюється Регламентом провадження клірингової діяльності.

8.7.6.1. Протягом проміжної клірингової сесії також:

1) встановлюються зобов’язання за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», дата виконання яких настала, але які не можуть бути виконані під час цієї клірингової сесії;

2) проводяться розрахунки за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», дата виконання яких настала і які можуть бути виконані під час цієї клірингової сесії;

3) проводиться перерахунок лімітів та маржі.

У випадку, якщо під час проведення проміжної клірингової сесії після визначення підсумкових зобов’язань відповідно до цього розділу Правил клірингу Розрахунковий центр виявляє недостатність клірингових активів на відповідних клірингових рахунках для виконання таких підсумкових зобов’язань, Розрахунковий центр:

1) у порядку, визначеному Регламентом провадження клірингової діяльності, визначає зобов’язання, які не підлягають виконанню протягом цієї клірингової сесії;

2) продовжує обліковувати на відповідних клірингових рахунках такі невиконані зобов’язання на гросс-основі до наступної клірингової сесії.

8.7.6.2. Протягом основної клірингової сесії також:

1) встановлюються факти дефолту, визначаються зобов’язання, які підлягають дефолтним процедурам, винні та добросовісні сторони;

2) проводяться розрахунки за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», дата виконання яких настала, але які не були виконані під час проміжних клірингових сесій або виникли після початку попередньої проміжної клірингової сесії, за умови достатності на відповідних кліринових рахунках клірингових активів для виконання визначених підсумкових зобов’язань;

3) за наявності, визначених Правилами клірингу, підстав проводиться ліквідаційний неттінг та/або дефолтні процедури;

4) проводиться перерахунок лімітів та маржі;

5) формуються звіти за результатами клірингу.

8.8. Порядок здійснення клірингу прав та зобов’язань та розрахунків за деривативними контрактами:

8.8.1. Укладення деривативних контрактів здійснюється Розрахунковим центром на умовах та у порядку, визначених Правилами клірингу, Регламентом провадження клірингової діяльності та договором, укладеним з відповідним оператором організованого ринку капіталу.

Для виконання зобов’язань за деривативним контрактом учасник клірингу, який є стороною деривативного контракту, зобов’язаний забезпечити наявність на відповідному клірингловому рахунку кількості клірингових активів щодо коштів, що відповідає підсумковому зобов’язанню за деривативними контрактами, кліринг прав та зобов’язань за якими був здійснений відповідно до цього розділу Правил клірингу:

1) за першою частиною до моменту, визначеного умовами розрахунків відповідно до Регламенту провадження клірингової діяльності, в день укладення деривативного контракту;
2) за другою частиною, до початку основної клірингової сесії у визначений цим деривативним контрактом день.

8.8.2. Оператори організованих ринків капіталу у порядку та строки, визначені відповідними договорами про здійснення клірингу з Розрахунковим центром, надають Розрахунковому центру відомості правочинів. В такій відомості правочинів Розрахунковий центр завжди вказується стороною деривативних контрактів як центральний контрагент.

Для цілей частини дев’ятої статті 36 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» та розділу XII Правил клірингу інформація про укладені деривативні контракти, що міститься у наданій Розрахунковому центру відомості правочинів, вважається розпорядженнями на проведення Розрахунковим центром клірингу зобов’язань за такими деривативними контрактами і вважається наданням учасниками клірингу та їх клієнтами, в інтересах яких вчинені деривативні контракти, згоди на проведення ліквідаційного неттінгу щодо зобов’язань за такими деривативними контрактами.

8.8.3. Розрахунковий центр визначає права та зобов’язання за всіма деривативними контрактами, що включені до наданої оператором організованого ринку капіталу відомості правочинів, та включає інформацію про укладені деривативні контракти до регістру обліку зобов’язань за деривативними контрактами.

8.8.4. За деривативними контрактами, включеними до регістру обліку зобов’язань за деривативними контрактами, дата розрахунків за якими не настала, Розрахунковий центр обліковує права та зобов’язання за деривативними контрактами на гросс-основі, здійснює подальший контроль над відповідністю розміру маржі вимогам Розрахункового центру та інші заходи, передбачені відповідним механізмом забезпечення виконання зобов’язань, допущених до клірингу, які спрямовані на зниження ризиків дефолту.

8.8.5. За деривативними контрактами, зобов’язання за якими включені до регістру обліку зобов’язань за деривативними контрактами, дата розрахунків за якими настала, Розрахунковий центр:

1) на підставі інформації з регістру обліку зобов’язань за деривативними контрактами, на нетто-основі визначає підсумкове зобов’язання та, за умови достатності на відповідних клірингових рахунках клірингових активів для виконання визначених підсумкових зобов’язань, формує клірингову відомість;

2) на підставі клірингової відомості здійснює грошові розрахунки шляхом відображення на відповідних клірингових рахунках учасників клірингу / клірингових рахунках клієнта (клієнтів) та клірингових рахунках центрального контрагента зміни обсягу прав та зобов’язань

за деривативними контрактами, у тому числі припинення зобов'язань за результатами неттінгу, та, за необхідності, проводить клірингові операції списання та/або зарахування клірингових активів щодо коштів. З моменту завершення виконання всіх зазначених вище дій за всіма відповідними кліринговими рахунками грошові розрахунки за деривативними контрактами є завершеними.

8.8.6. Визначення підсумкових зобов'язань за деривативними контрактами здійснюються кожного операційного дня протягом проміжних та основної клірингових сесій, час проведення яких встановлюються Регламентом провадження клірингової діяльності.

8.8.6.1. Протягом проміжної клірингової сесії також:

1) встановлюються зобов'язання за деривативними контрактами, дата виконання яких настала, але які не можуть бути виконані під час цієї клірингової сесії;

2) проводяться розрахунки за деривативними контрактами, дата виконання яких настала і які можуть бути виконані під час цієї клірингової сесії;

3) проводиться перерахунок лімітів та маржі.

У випадку, якщо під час проведення проміжної клірингової сесії після визначення підсумкових зобов'язань відповідно до цього розділу Правил кліринг Розрахунковий центр виявляє недостатність клірингових активів на відповідних клірингових рахунках для виконання таких підсумкових зобов'язань, Розрахунковий центр:

1) у порядку, визначеному Регламентом провадження клірингової діяльності, визначає зобов'язання, які не підлягають виконанню протягом цієї клірингової сесії;

2) продовжує обліковувати на відповідних клірингових рахунках такі невиконані зобов'язання на гросс-основі до наступної клірингової сесії.

8.8.6.2. Протягом основної клірингової сесії також:

1) встановлюються факти дефолту, визначаються зобов'язання, які підлягають дефолтним процедурам, винні та добросовісні сторони;

2) проводяться розрахунки за деривативними контрактами, дата виконання яких настала, але які не були виконані під час проміжних клірингових сесій або виникли після початку попередньої проміжної клірингової сесії, за умови достатності на відповідних клірингових рахунках клірингових активів для виконання визначених підсумкових зобов'язань;

3) за наявності, визначених Правилами кліринг, підстав проводиться ліквідаційний неттінг та/або дефолтні процедури;

4) проводиться перерахунок лімітів та маржі;

5) формуються звіти за результатами кліринг.

8.9. Особливості здійснення кліринг прав та зобов'язань та розрахунків за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», правочинами щодо цінних паперів, вчиненими поза організованим ринком капіталу за участі Розрахункового центру як центрального контрагента, та деривативними контрактами у спільному кліринговому пулі:

8.9.1. До спільного клірингового пулу включаються:

- зобов'язання за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими протягом поточного операційного дня поза організованим ринком капіталу за участі Розрахункового центру як центрального контрагента;

- зобов'язання за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», дата розрахунків за якими настала, включеними до регістру обліку зобов'язань за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

- зобов’язання за деривативними контрактами, дата розрахунків за якими настала, включеними до регістру обліку зобов’язань за деривативними контрактами.

Включення зобов’язань до спільного клірингового пулу здійснюється на підставі розпоряджень учасників клірингу, наданих у порядку та відповідно до умов, визначених Регламентом провадження клірингової діяльності.

8.9.2. За зобов’язаннями, включеними до спільного клірингового пулу:

1) на підставі інформації з регістру обліку зобов’язань за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» та/або регістру обліку зобов’язань за деривативними контрактами та/або інформації, що міститься у правочинах щодо цінних паперів, вчинених поза організованим ринком капіталу за участі Розрахункового центру як центрального контрагента, Розрахунковий центр на нетто-основі визначає підсумкове зобов’язання та, за умови достатності на відповідних клірингових рахунках клірингових активів для виконання визначених підсумкових зобов’язань, формує клірингову відомість;

2) Розрахунковий центр формує клірингову відомість для проведення розрахунків у цінних паперах та надає її до депозитарію відповідно до компетенції щодо обліку цінних паперів, встановленої Законом України «Про депозитарну систему України», для перевірки можливості проведення розрахунків у цінних паперах;

3) після підтвердження депозитарієм можливості проведення розрахунків у цінних паперах Розрахунковий центр на підставі клірингової відомості здійснює грошові розрахунки шляхом відображення на відповідних клірингових рахунках учасників клірингу / клірингових рахунках клієнта (клієнтів) та клірингових рахунках центрального контрагента зміни обсягу прав та зобов’язань за правочинами щодо цінних паперів та/або деривативними контрактами, у тому числі припинення зобов’язань за результатами неттінгу, та, за необхідності, проводить клірингові операції списання та/або зарахування клірингових активів. З моменту завершення виконання всіх зазначених вище дій за всіма відповідними кліринговими рахунками грошові розрахунки за всіма правочинами щодо цінних паперів та/або деривативними контрактами, зобов’язання за якими були включені до спільного клірингового пулу, є завершеними;

4) Розрахунковий центр повідомляє депозитарій про завершення грошових розрахунків та надає депозитарію розпорядження на проведення розрахунків у цінних паперах;

5) депозитарій здійснює операції переказу цінних паперів з рахунків у цінних паперах депозитарних установ, які обслуговують рахунки у цінних паперах продавців цінних паперів в системі депозитарного обліку депозитарію, на рахунок у цінних паперах Розрахункового центру та наступного переказу цінних паперів з рахунку у цінних паперах Розрахункового центру на рахунки у цінних паперах депозитарних установ, які обслуговують рахунки у цінних паперах покупців цінних паперів в системі депозитарного обліку депозитарію, та направляє цим депозитарним установам розпорядження та/або повідомлення (інформацію) для проведення ними відповідних депозитарних операцій на рахунках власників цінних паперів та/або номінальних утримувачів, та повідомляє Розрахунковий центр про факт завершення розрахунків за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» та/або правочинами щодо цінних паперів, вчиненими поза організованим ринком капіталу за участі Розрахункового центру як центрального контрагента.

8.9.3. Визначення підсумкових зобов’язань за зобов’язаннями, включеними до спільного клірингового пулу, здійснюється кожного операційного дня протягом проміжних клірингових сесій, час проведення яких встановлюється Регламентом провадження клірингової діяльності. Порядок визначення зобов’язань, які підлягають виконанню протягом кожної такої клірингової сесії, встановлюється Регламентом провадження клірингової діяльності.

8.10. Порядок виконання операцій при списанні та зарахуванні цінних паперів в якості штрафу при проведенні дефолтних процедур:

1) на підставі інформації з регістру обліку зобов'язань за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» або регістру обліку зобов'язань за деривативними контрактами, Розрахунковий центр формує розпорядження на проведення клірингових операцій на клірингових рахунках винних та добросовісних сторін для списання та зарахування клірингових активів щодо цінних паперів у складі та розмірі, що визначені розділом XIII Правил клірингу та Регламентом провадження клірингової діяльності;

2) Розрахунковий центр формує розпорядження на переказ цінних паперів та надає їх до депозитарію відповідно до компетенції щодо обліку цінних паперів, встановленої Законом України «Про депозитарну систему України»;

3) після підтвердження депозитарієм можливості виконання розпоряджень Розрахунковий центр на підставі розпорядження на проведення клірингових операцій проводить клірингові операції списання та зарахування клірингових активів щодо цінних паперів на клірингових рахунках винних та добросовісних сторін;

4) депозитарій здійснює операції переказу цінних паперів на рахунках у цінних паперах депозитарних установ і Розрахункового центру, та направляє цим депозитарним установам розпорядження та/або повідомлення (інформацію) для проведення ними відповідних депозитарних операцій на рахунках власників цінних паперів та/або номінальних утримувачів.

IX. Опис системи клірингового обліку

9.1. Розрахунковий центр при здійсненні клірингової діяльності забезпечує ведення внутрішнього обліку за допомогою системи клірингового обліку, яка складається з:

1) документів, які є підставою для проведення клірингу;

2) клірингових рахунків;

3) внутрішніх документів, які створюються під час провадження клірингової діяльності, визначених Регламентом провадження клірингової діяльності;

4) регістрів внутрішнього обліку;

5) звітів учасникам клірингу;

6) звітів операторам організованих ринків капіталу;

7) звітів Центральному депозитарію та Національному банку України.

9.2. За допомогою системи клірингового обліку Розрахунковий центр:

1) веде облік прав та зобов'язань учасників клірингу та клієнтів учасників клірингу, власних прав та зобов'язань Розрахункового центру (при провадженні Розрахунковим центром клірингової діяльності центрального контрагента) за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими на організованому ринку капіталу та поза ним, зобов'язання за якими допущені до клірингу;

2) веде облік інформації про кошти та цінні папери, що внесені для здійснення / забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими на організованому ринку капіталу та поза ним;

3) здійснює розрахунки та/або забезпечує проведення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими на організованому ринку капіталу та поза ним;

4) веде облік інформації про зобов'язання учасників клірингу з оплати послуг Розрахункового центру та права учасників клірингу та/або клієнтів учасника клірингу з отримання доходів за коштами та цінними паперами, а також облік клірингових активів щодо

коштів, призначених для оплати послуг Розрахункового центру та виплати доходів за коштами та цінними паперами;

5) веде облік іншої інформації, визначеної законодавством, що регулює провадження клірингової діяльності.

9.3. Система клірингового обліку Розрахункового центру функціонує із застосуванням реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації, яка формується за допомогою рахунків аналітичного обліку, які відображені в Плані рахунків аналітичного обліку, що наведений в Регламенті провадження клірингової діяльності.

9.4. Облік клірингових активів за рахунками аналітичного обліку ведеться за принципом «подвійного запису» – відображення здійснюється за дебетом та за кредитом відповідних рахунків аналітичного обліку. За дебетом активних рахунків аналітичного обліку фіксуються клірингові операції, які призводять до збільшення залишку клірингових активів на кліринговому рахунку, за кредитом активних рахунків аналітичного обліку відображаються клірингові операції, що призводять до зменшення залишку клірингових активів на кліринговому рахунку. За кредитом пасивних рахунків аналітичного обліку фіксується збільшення залишку клірингових активів на рахунку, за дебетом пасивних рахунків аналітичного обліку – зменшення залишку клірингових активів на рахунку. Сальдо за активними рахунками аналітичного обліку дебетове. Сальдо за пасивними рахунками аналітичного обліку кредитове.

9.5. Документи, на підставі яких Розрахунковим центром здійснюється кліринг прав та зобов’язань, здійснюються / забезпечуються розрахунки за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, а також формуються регістри внутрішнього обліку та внутрішні документи, надаються Розрахунковому центру учасниками клірингу, операторами організованих ринків капіталу та депозитаріями відповідно до вимог, визначених законодавством України, Правилами клірингу, Регламентом провадження клірингової діяльності та відповідними договорами.

9.6. Усі розпорядження та/або документи, що надаються Розрахунковому центру для здійснення клірингу прав та зобов’язань, здійснення / забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів повинні повністю розкривати зміст клірингових операцій, що мають бути відображені на клірингових рахунках та/або регістрах внутрішнього обліку. Якщо зазначені розпорядження та/або документи не містять всіх необхідних даних для здійснення клірингу прав та зобов’язань, здійснення / забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, Розрахунковий центр має право вимагати надання необхідної інформації.

9.7. Учасники клірингу надають Розрахунковому центру засобами системи дистанційного обслуговування клірингових рахунків «Інтернет-кліринг» розпорядження та/або документи, визначені Регламентом провадження клірингової діяльності. У випадках виникнення надзвичайних ситуацій з метою забезпечення безперервності та швидкості надання послуг та в інших випадках, визначених Регламентом провадження клірингової діяльності, розпорядження та/або документи, що надаються Розрахунковому центру для здійснення клірингу прав та зобов’язань, здійснення / забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів та проведення клірингових операцій, можуть надаватися учасниками клірингу в інший спосіб та в іншій формі, ніж визначено Правилами клірингу. Порядок, способи і форма надання учасниками клірингу розпоряджень та/або документів Розрахунковому центру в таких випадках визначаються Регламентом провадження клірингової діяльності.

9.8. У випадках та з підстав, визначених Правилами клірингу та Регламентом провадження клірингової діяльності, Розрахунковий центр здійснює клірингові операції без розпорядження учасника клірингу.

9.9. До вихідних документів Розрахункового центру належать документи, у тому числі звіти, що формуються та надаються Розрахунковим центром:

1) депозитаріям відповідно до укладених між ними договорів;

2) операторам організованих ринків капіталу відповідно до укладених між ними договорів;

3) учасникам клірингу відповідно до Регламенту провадження клірингової діяльності.

9.10. Регістри внутрішнього обліку, що використовуються Розрахунковим центром при провадженні клірингової діяльності, призначені для хронологічного та систематичного відображення, накопичення, групування та узагальнення інформації про:

1) учасників клірингу та їх клієнтів;

2) стан клірингових рахунків та зміни на клірингових рахунках;

3) документи, які є підставою для здійснення клірингу прав та зобов'язань, відображення клірингових операцій на клірингових рахунках та здійснення / забезпечення розрахунків;

4) документи, що формуються Розрахунковим центром при провадженні ним клірингової діяльності;

5) забезпечення зобов'язань маржею.

9.11. До регістрів внутрішнього обліку, що використовуються Розрахунковим центром при провадженні клірингової діяльності, відносяться:

1) регістр обліку вхідних та вихідних документів;

2) відомість оборотів за клірингговими рахунками;

3) відомість оборотів за рахунками аналітичного обліку системи клірингового обліку;

4) регістр обліку маржі;

5) регістр обліку зобов'язань за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

6) регістр обліку зобов'язань за деривативними контрактами;

7) реєстр зареєстрованих осіб;

8) клірингова відомість;

9) відомість розпоряджень учасників клірингу.

9.12. Всі регістри внутрішнього обліку Розрахункового центру формуються та зберігаються в електронному вигляді, із забезпеченням за необхідності можливості виготовлення / відтворення витягів з них у формі електронного та/або паперового документа.

X. Порядок обміну інформацією з депозитаріями при здійсненні клірингової діяльності щодо прав та зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів

10.1. Порядок обміну між Розрахунковим центром та депозитаріями інформацією, необхідною для здійснення розрахунків у цінних паперах за результатами клірингу, реквізитний склад електронних документів, формати електронних документів, терміни та інші умови взаємодії з метою забезпечення виконання правочинів щодо цінних паперів, вчинених на організованому ринку капіталу та поза ним, за умови проведення розрахунків з дотриманням принципу «поставка цінних паперів проти оплати», визначаються відповідними регламентами взаємодії між Розрахунковим центром та депозитаріями, які

є невід'ємною частиною договорів про проведення розрахунків у цінних паперах за результатами клірингу.

10.2. Депозитарій у порядку та строки, визначені договором про проведення розрахунків у цінних паперах за результатами клірингу, зобов'язаний надавати Розрахунковому центру:

1) інформацію про цінні папери, облік яких відповідно до компетенції, встановленої Законом України «Про депозитарну систему України», здійснює депозитарій;

2) інформацію про клієнтів депозитарію;

3) інформацію про рахунки у цінних паперах в системі депозитарного обліку депозитарію, за якими можуть проводитись розрахунки за правочинами щодо цінних паперів на підставі інформації, отриманої депозитарієм від Розрахункового центру;

4) інформацію щодо цінних паперів та прав на цінні папери на рахунках у цінних паперах, які зарезервовані / заблоковані для здійснення / забезпечення Розрахунковим центром розрахунків;

5) іншу інформацію, передбачену регламентом взаємодії між Розрахунковим центром та депозитарієм.

10.3. Розрахунковий центр у порядку та строки, визначені договором про проведення розрахунків у цінних паперах за результатами клірингу, зобов'язаний надавати депозитарію:

1) інформацію про учасників клірингу (надається лише Центральному депозитарію);

2) клірингову відомість для проведення розрахунків у цінних паперах;

3) інформацію про правочини щодо цінних паперів та/або іншу інформацію / розпорядження, які є підставою для проведення депозитарних операцій на рахунках у цінних паперах клієнтів депозитарію та проведення депозитарними установами відповідних депозитарних операцій на рахунках власників цінних паперів та/або номінальних утримувачів (далі – перелік правочинів);

4) розпорядження на розблокування цінних паперів та прав на цінні папери на рахунках у цінних паперах в системі депозитарного обліку, які зарезервовані / заблоковані для здійснення / забезпечення Розрахунковим центром розрахунків;

5) інформацію про рахунки у цінних паперах в системі депозитарного обліку, за якими Розрахунковим центром припинено здійснення / забезпечення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів;

6) інформацію про виконані Розрахунковим центром грошові розрахунки за правочинами щодо цінних паперів;

7) іншу інформацію, передбачену регламентом взаємодії між Розрахунковим центром та депозитарієм.

10.4. Усі розпорядження, документи та/або інформація, що формуються та надаються Розрахунковим центром депозитаріям, відповідно до встановленої Законом України «Про депозитарну систему України» компетенції, повинні повністю розкривати зміст виконання операцій на рахунках у цінних паперах клієнтів депозитарію та рахунках у цінних паперах власників цінних паперів та номінальних утримувачів у депозитарних установах. Клірингова відомість для проведення розрахунків у цінних паперах та перелік правочинів містять інформацію у розрізі клієнтів депозитарію, власників цінних паперів та номінальних утримувачів для проведення депозитарних операцій на рахунках у цінних паперах клієнтів депозитарію та проведення депозитарними установами відповідних депозитарних операцій на рахунках власників цінних паперів та/або номінальних утримувачів за результатами клірингу

прав та зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими на організованому ринку капіталу та поза ним, та/або при проведенні Розрахунковим центром операцій щодо цінних паперів, які використовуються для створення системи управління ризиками та гарантій.

10.5. Депозитарій здійснює перевірку наданих Розрахунковим центром розпоряджень та/або документів на наявність помилок та можливості виконання. Перелік підстав для відмови у виконанні розпоряджень та/або документів має бути вичерпним та визначається договором про проведення розрахунків у цінних паперах за результатами клірингу.

10.6. Депозитарій повідомляє Розрахунковий центр про факт завершення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів у порядку та строки, визначені договором про проведення розрахунків у цінних паперах за результатами клірингу.

Депозитарій після завершення операційного дня надає Розрахунковому центру:

1) виписку за операціями на рахунку у цінних паперах Розрахункового центру, яка містить інформацію про проведені депозитарієм протягом операційного дня операції зарахування та списання цінних паперів на рахунок / з рахунку у цінних паперах Розрахункового центру;

2) інформацію щодо цінних паперів та прав на цінні папери на рахунках у цінних паперах, які зарезервовані / заблоковані для здійснення / забезпечення Розрахунковим центром розрахунків.

10.7. Регламентом взаємодії між Розрахунковим центром та депозитарієм також визначається порядок обміну між Розрахунковим центром та депозитарієм інформацією, зокрема про:

1) зупинення / припинення дії ліцензії на провадження професійної діяльності на ринках капіталу – депозитарної діяльності депозитарної установи (далі – Ліцензія);

2) початок відкриття ліквідаційної процедури депозитарної установи;

3) прийняття уповноваженим органом депозитарної установи рішення про припинення депозитарною установою провадження депозитарної діяльності депозитарної установи або припинення як юридичної особи (у тому числі внаслідок припинення депозитарної установи шляхом її приєднання до іншої юридичної особи);

4) встановлення обмеження / зняття обмеження на здійснення операцій в системі депозитарного обліку з цінними паперами певного випуску певного емітента, зупинення обігу цінних паперів емітента, скасування реєстрації випуску цінних паперів;

5) прийняття до виконання Центральним депозитарієм від товариства копії публічної безвідкличної вимоги про придбання акцій у всіх власників акцій акціонерного товариства особою (особами, що діють спільно), яка є власником домінуючого контрольного пакета акцій цього товариства та копії договору ескроу / неотримання Центральним депозитарієм від товариства в установлений законом строк інформації про отримання товариством документів, що підтверджують оплату акцій, які придбаваються особою (особами, що діють спільно), яка є власником домінуючого контрольного пакета акцій цього товариства (застосовується до регламенту взаємодії з Центральним депозитарієм);

6) встановлення обмежень прав на цінні папери конкретного власника на підставі судового рішення, яке набрало законної сили, або рішення уповноваженого законом органу чи його посадової особи, обмежень на проведення операцій з цінними паперами конкретного власника в інших випадках, встановлених законодавством України, та/або отримання судового рішення щодо визнання прав власності на цінні папери за іншою особою;

7) повідомлення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб про затвердження плану врегулювання, яким передбачено продаж неплатоспроможного банку інвестору, та/або про

отримання Фондом гарантування вкладів фізичних осіб рішення Кабінету Міністрів України про участь держави у виведенні неплатоспроможного банку з ринку у спосіб, визначений пунктом 5 частини другої статті 39 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» (застосовується до регламенту взаємодії з Центральним депозитарієм);

8) отримання депозитарною установою вимоги про проведення зборів власників облігацій та необхідності встановлення обмеження прав на облігації відповідного власника облігацій (застосовується до регламенту взаємодії з Центральним депозитарієм).

XI. Опис системи захисту інформації

11.1. Інформація, що обробляється Розрахунковим центром під час провадження клірингової діяльності, розподіляється відповідно до режиму доступу на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом.

11.2. Професійна таємниця на ринках капіталу та організованих товарних ринках (далі – професійна таємниця) є інформацією з обмеженим доступом. До професійної таємниці належить інформація про діяльність та/або фінансовий стан клієнта, а також інша передбачена законодавством України інформація, що стала відомою Розрахунковому центру у процесі обслуговування клієнта при провадженні професійної діяльності на ринках капіталу.

11.3. Порядок доступу до інформації з обмеженим доступом, її обігу, зберігання та розкриття визначається відповідними внутрішніми документами Розрахункового центру з урахуванням вимог законодавства України.

11.4. Розрахунковий центр забезпечує збереження професійної таємниці шляхом:

1) забезпечення фізичної охорони доступу до приміщень Розрахункового центру;

2) організації спеціального діловодства з документами, що містять професійну таємницю (впровадження та дотримання спеціальних вимог);

3) обмеження кола осіб, що можуть отримати доступ до інформації, яка становить професійну таємницю;

4) використання програмно-технічних засобів для запобігання несанкціонованому доступу до електронних та інших носіїв інформації;

5) застосування застережень щодо збереження професійної таємниці та встановлення відповідальності за її розголошення у договорах і угодах.

11.5. Система захисту інформації розповсюджується на всю систему обробки інформації, що використовується для клірингової діяльності, згідно з переліком, описом та порядком використання програмного забезпечення для провадження клірингової діяльності, включає також вимоги до учасників клірингу.

11.6. Система захисту інформації охоплює всі етапи експлуатації програмно-технічного забезпечення, що використовується при провадженні клірингової діяльності та складається з організаційних, системно-технологічних, програмно-технічних та спеціалізованих засобів захисту інформації.

11.7. Організаційне забезпечення функціонування системи захисту інформації клірингової діяльності складається з низки внутрішніх документів Розрахункового центру, що містять:

1) перелік та опис технічного та програмного забезпечення, що використовується Розрахунковим центром та заходи, що здійснює Розрахунковий центр для захисту інформації при провадженні клірингової діяльності;

2) порядок доступу до програмно-технічних засобів та інформації, що мають відношення до клірингової діяльності;

3) правила забезпечення інформаційної безпеки в системах обробки інформації Розрахункового центру та правила користування засобами захисту інформації щодо клірингової діяльності;

4) внутрішні інструкції та вимоги з інформаційної безпеки та контролю за захистом інформації при провадженні клірингової діяльності тощо.

11.8. Системно-технологічний захист інформації здійснюється прикладним програмним забезпеченням Розрахункового центру на всіх рівнях оброблення електронних документів, що дає змогу контролювати виконання клірингових операцій протягом операційного дня. Системно-технологічні засоби захисту інформації при провадженні клірингової діяльності включають:

1) механізм обміну квитанціями та підтвердженнями про виконання операцій, який дає змогу однозначно ідентифікувати факт одержання адресатом електронного документа та забезпечує контроль достовірності одержаної інформації у даному електронному документі;

2) механізм контролю програмного забезпечення в Розрахунковому центрі з метою недопущення його несанкціонованої модифікації;

3) механізм контролю над потоками інформації та її розподілом;

4) механізм проведення ідентифікації відправників та одержувачів електронних документів при проведенні клірингових операцій;

5) механізм здійснення контролю справжності повідомлень та достовірності їх походження;

6) застосування криптографічного захисту інформації;

7) розмежування прав доступу користувачів до інформації в корпоративній мережі Розрахункового центру (технологічні процеси, пов’язані з клірингoвою діяльністю, можуть проводитись тільки з певних робочих терміналів і лише певними працівниками, які допущені до здійснення клірингових операцій) з метою недопущення несанкціонованого доступу;

8) спеціальні механізми для захисту інформації від порушення її цілісності, від втрат, крадіжок, несанкціонованого знищення, викривлення, підроблення, копіювання;

9) механізм архівного збереження та регулярного резервного копіювання інформації;

10) механізм відновлення інформації з архіву та резервних копій у разі порушення цілісності інформації, втрати, крадіжки, несанкціонованого знищення, викривлення, підроблення.

11.9. Програмно-технічні засоби захисту інформації при провадженні клірингової діяльності включають:

1) програмне забезпечення ідентифікації учасників клірингу;

2) програмне забезпечення ідентифікації операторів організованого ринку капіталу та депозитаріїв;

3) засоби організації доступу до баз даних Розрахункового центру виключно за паролем;

4) програмне забезпечення захисту від програмних вірусів та іншого шкідливого коду;

5) програмно-технічні засоби криптографічного захисту інформації;

6) екранування приміщень, в яких знаходиться обладнання та сервери, що використовуються для провадження клірингової діяльності, з метою недопущення витоку

інформації завдяки побічним випромінюванням та/або порушення її цілісності внаслідок впливу зовнішніх електромагнітних полів.

11.10. В якості спеціалізованих засобів захисту інформації при провадженні клірингової діяльності у Розрахунковому центрі використовуються програмно-апаратні засоби електронного підпису, антивірусне програмне забезпечення, спеціалізоване програмне забезпечення для сканування, управління інцидентами інформаційної безпеки, апаратні та програмні засоби на базі яких впроваджено міжмережеві екрани.

11.11. Обмін інформацією за допомогою електронного документообігу здійснюється відповідно до законодавства України та внутрішніх документів Розрахункового центру.

11.12. Приміщення, в яких проводяться клірингові операції, визначаються наказом керівника Розрахункового центра та відповідають наступним вимогам:

1) мають двері, що обладнані кодовими або автоматичними замками;

2) обладнані стандартною (сертифікованою) охоронною та пожежною сигналізацією;

3) мають сейфи (металеві міцні шафи) для зберігання засобів захисту інформації та документів до них;

4) право доступу до таких приміщень мають виключно особи, визначені наказом керівника Розрахункового центру.

XII. Остаточність проведення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів. Випадки застосування процедури ліквідаційного неттінгу

12.1. Вважаються дійсними, законними, безвідкличними та обов’язковими для виконання такі розпорядження та/або документи, надіслані Розрахунковому центру до моменту оприлюднення рішення, передбаченого пунктом 12.5 цього розділу Правил клірингу:

1) розпорядження та/або документи, надіслані Розрахунковому центру учасником клірингу відповідно до Регламенту провадження клірингової діяльності, на підставі яких Розрахунковим центром здійснюється кліринг прав та зобов’язань та розрахунки за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими поза організованим ринком капіталу;

2) відомості правочинів, надіслані Розрахунковому центру операторами організованих ринків капіталу відповідно до укладених між операторами організованих ринків капіталу та Розрахунковим центром договорів про здійснення клірингу, на підставі яких Розрахунковим центром здійснюється кліринг прав та зобов’язань та розрахунки за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, укладеними / вчиненими на організованому ринку капіталу.

Вважаються дійсними, законними, безвідкличними та обов’язковими для виконання Розрахунковим центром розпорядження та/або документи, що були надіслані Розрахунковому центру операторами організованих ринків капіталу відповідно до укладених між операторами організованих ринків капіталу та Розрахунковим центром договорів про здійснення клірингу, на підставі яких Розрахунковим центром здійснюється кліринг прав та зобов’язань та розрахунки за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, сторона яких є непластоспроможною, після моменту оприлюднення рішення, передбаченого пунктом 12.5 цього розділу Правил клірингу, але до кінця цього самого робочого дня, та які стосуються виключно тих клірингових активів, що були до моменту зазначеного оприлюднення, заблоковані для забезпечення виконання зобов’язань цієї сторони за укладеними / вчиненими на організованому ринку капіталу деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів.

12.2. Передбачені пунктом 12.1 цього розділу Правил клірингу розпорядження та/або документи виконуються Розрахунковим центром у порядку, передбаченому Правилами клірингу, Регламентом провадження клірингової діяльності, договорами про здійснення клірингу, укладеними між Розрахунковим центром та операторами організованих ринків капіталу. Фіксація початку виконання Розрахунковим центром розпоряджень та/або документів, передбачених пунктом 12.1 цього розділу Правил клірингу, здійснюється засобами автоматизації системи клірингового обліку.

12.3. Передбачені пунктом 12.1 цього розділу Правил клірингу розпорядження та/або документи вважаються дійсними, законними, безвідкличними та обов'язковими для виконання, у тому числі для будь-яких третіх осіб з моменту:

1) формування Розрахунковим центром відомості розпоряджень учасників клірингу – щодо розпоряджень та/або документів, передбачених підпунктом 1 пункту 12.1 цього розділу Правил клірингу, що містять інформацію про правочини щодо цінних паперів, вчинені поза організованим ринком капіталу без участі Розрахункового центру як центрального контрагента;

2) допуску до клірингу прав та зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів – щодо розпоряджень та/або документів, передбачених підпунктом 1 пункту 12.1 цього розділу Правил клірингу, що містять інформацію про правочини щодо цінних паперів, вчинені поза організованим ринком капіталу за участю Розрахункового центру як центрального контрагента;

3) допуску до клірингу прав та зобов'язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів – щодо розпоряджень та/або документів, передбачених підпунктом 2 пункту 12.1 цього розділу Правил клірингу.

Розрахунковий центр має право відмовити у виконанні розпоряджень та/або документів, передбачених пунктом 12.1 цього розділу Правил клірингу, у тому числі після настання моменту, визначеного підпунктами 1 – 3 цього пункту, у випадках та з підстав, визначених Правилами клірингу, Регламентом провадження клірингової діяльності, договорами про здійснення клірингу, укладеними між Розрахунковим центром та операторами організованих ринків капіталу, договорами, укладеними між Розрахунковим центром та учасниками клірингу.

12.4. Для цілей цього розділу Правил клірингу стороною деривативного контракту, правочину щодо цінних паперів також вважається клієнт учасника клірингу, в інтересах якого учасник клірингу уклав такий деривативний контракт, правочин щодо цінних паперів.

12.5. Сторона деривативного контракту або правочину щодо цінних паперів визнається неплатоспроможною у разі:

1) набрання щодо неї законної сили рішенням господарського суду, а саме: ухвалою про відкриття провадження у справі про банкрутство або ухвалою про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність фізичної особи або фізичної особи - підприємця;

2) прийняття щодо неї НКЦПФР або Національним банком України рішення про:

а) запровадження тимчасової адміністрації та/або призначення тимчасового адміністратора, та/або відсторонення керівництва, за умови що будь-яке із таких рішень має наслідком обмеження або відтермінування можливості здійснення передачі активів або переказу коштів;

б) відкликання (припинення дії) ліцензії на провадження діяльності з надання фінансових послуг та/або ліквідацію, за умови що будь-яке з таких рішень має наслідком обмеження або відтермінування можливості здійснення передачі активів або переказу коштів;

в) віднесення банку до категорії неплатоспроможних.

12.6. Моментом оприлюднення передбачених пунктом 12.5 цього розділу Правил клірингу, рішень є:

1) щодо рішення, передбаченого підпунктом 1 пункту 12.5 цього розділу Правил клірингу, – момент надсилання судового рішення Розрахунковому центру, на його офіційну електронну адресу, зареєстровану в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі;

2) щодо рішень, передбачених підпунктом 2 пункту 12.5 цього розділу Правил клірингу, – момент опублікування тексту відповідного рішення на офіційному вебсайті НКЦПФР або Національного банку України.

В цілях Правил клірингу моментом, коли Розрахунковому центру стало відомо про факт оприлюднення рішення, передбаченого пунктом 12.5 цього розділу Правил клірингу, визнається момент отримання Розрахунковим центром (в залежності від того, що відбулось раніше):

1) відповідного рішення безпосередньо від особи / органу, що прийняла таке рішення, у встановленому законодавством порядку;

2) інформації при офіційному оприлюдненні відповідного рішення.

12.7. У разі визнання учасника клірингу неплатоспроможним, Розрахунковий центр з моменту, коли Розрахунковому центру стало відомо про факт оприлюднення рішення, передбаченого пунктом 12.5 цього розділу Правил клірингу:

1) повідомляє операторів організованих ринків капіталу про визнання неплатоспроможним учасника клірингу;

2) забезпечує виконання зобов’язань неплатоспроможного учасника клірингу та його клієнтів за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, у разі наявності на відповідному кліринговому рахунку клірингових активів в кількості, необхідній для виконання таких зобов’язань, з врахуванням вимог частини першої та другої статті 38 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» та пункту 12.1 цього розділу Правил клірингу;

3) припиняє виконання розпоряджень неплатоспроможного учасника клірингу щодо блокування клірингових активів для здійснення / забезпечення Розрахунковим центром розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів;

4) припиняє доступ неплатоспроможного учасника клірингу до проведення клірингових операцій за усіма кліринговими рахунками, відкритими неплатоспроможному учаснику клірингу та не виконує розпорядження та/або документи, надіслані неплатоспроможним учасником клірингу, внаслідок проведення та/або виконання яких в неплатоспроможного учасника клірингу або його клієнтів можуть виникнути нові зобов’язання за деривативними контрактами або правочинами щодо цінних паперів, крім розпоряджень та/або документів, надісланих з врахуванням вимог частини першої та другої статті 38 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» та пункту 12.1 цього розділу Правил клірингу;

5) припиняє акцепт заявок неплатоспроможного учасника клірингу на укладення договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» та деривативних контрактів з Розрахунковим центром як з центральним контрагентом та пропозицій такого учасника клірингу на вчинення правочинів щодо цінних паперів з Розрахунковим центром як центральним контрагентом поза організованим ринком капіталу;

6) не виконує розпорядження та/або документи, надіслані операторами організованих ринків капіталу для здійснення клірингу та розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, сторонами яких є неплатоспроможний учасник клірингу та/або його клієнти, крім розпоряджень та/або документів, надісланих з врахуванням вимог

частини першої та другої статті 38 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» та пункту 12.1 цього розділу Правил клірингу.

12.8. У разі визнання неплатоспроможним клієнта учасника клірингу, якого Розрахунковий центр обліковує відокремлено / індивідуально, з моменту, коли Розрахунковому центру стало відомо про факт оприлюднення рішення, передбаченого пунктом 12.5 цього розділу Правил клірингу, Розрахунковий центр:

1) повідомляє операторів організованих ринків капіталу про визнання неплатоспроможним клієнта учасника клірингу;

2) забезпечує виконання зобов'язань неплатоспроможного клієнта учасника клірингу за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, у разі наявності на відповідному клірингновому рахунку з відокремленим / індивідуальним обліком неплатоспроможного клієнта учасника клірингу клірингових активів в кількості, необхідній для виконання таких зобов'язань, з врахуванням вимог частини першої та другої статті 38 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» та пункту 12.1 цього розділу Правил клірингу;

3) припиняє виконання розпоряджень учасника клірингу щодо блокування клірингових активів за клірингновим рахунком з відокремленим / індивідуальним обліком неплатоспроможного клієнта учасника клірингу для здійснення / забезпечення Розрахунковим центром розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів;

4) припиняє доступ учасника клірингу до проведення клірингових операцій за клірингновим рахунком з відокремленим / індивідуальним обліком неплатоспроможного клієнта учасника клірингу та не виконує розпорядження та/або документи, надіслані учасником клірингу, внаслідок проведення та/або виконання яких в неплатоспроможного клієнта учасника клірингу можуть виникнути нові зобов'язання за деривативними контрактами або правочинами щодо цінних паперів, крім розпоряджень та/або документів, надісланих з врахуванням вимог частини першої та другої статті 38 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» та пункту 12.1 цього розділу Правил клірингу;

5) припиняє акцепт заявок, поданих учасником клірингу в інтересах неплатоспроможного клієнта учасника клірингу на укладення договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» та деривативних контрактів з Розрахунковим центром як з центральним контрагентом та пропозицій на вчинення правочинів щодо цінних паперів з Розрахунковим центром як центральним контрагентом поза організованим ринком капіталу, поданих в інтересах такого клієнта учасника клірингу;

6) не виконує розпорядження та/або документи, надіслані операторами організованих ринків капіталу для здійснення клірингу та розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, стороною яких є неплатоспроможний клієнта учасника клірингу, крім розпоряджень та/або документів, надісланих з врахуванням вимог частини першої та другої статті 38 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» та пункту 12.1 цього розділу Правил клірингу.

12.9. У разі визнання неплатоспроможним клієнта учасника клірингу, якого Розрахунковий центр обліковує колективно, з моменту, коли Розрахунковому центру стало відомо про факт оприлюднення рішення, передбаченого пунктом 12.5 цього розділу Правил клірингу, Розрахунковий центр:

1) повідомляє операторів організованих ринків капіталу про визнання неплатоспроможним клієнта учасника клірингу;

2) припиняє виконання розпоряджень учасника клірингу щодо блокування клірингових активів за клірингновим рахунком з колективним обліком, на якому обліковуються клірингові активи неплатоспроможного клієнта учасника клірингу, для здійснення / забезпечення

Розрахунковим центром розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів;

3) припиняє виконання розпоряджень та/або документів, надісланих учасником клірингу для здійснення клірингу та розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими поза організованим ринком капіталу, стороною яких є неплатоспроможний клієнт учасника клірингу, крім розпоряджень та/або документів, надісланих з врахуванням вимог частини першої та другої статті 38 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» та пункту 12.1 цього розділу Правил клірингу;

4) припиняє акцепт заявок, поданих учасником клірингу в інтересах неплатоспроможного клієнта учасника клірингу на укладення договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» та деривативних контрактів з Розрахунковим центром як з центральним контрагентом та пропозицій на вчинення правочинів щодо цінних паперів з Розрахунковим центром як центральним контрагентом поза організованим ринком капіталу, поданих в інтересах такого клієнта учасника клірингу;

5) забезпечує виконання зобов'язань неплатоспроможного клієнта учасника клірингу за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів, у разі наявності на відповідному клірингновому рахунку з колективним обліком клірингових активів в кількості, необхідній для виконання таких зобов'язань, з врахуванням вимог частини першої та другої статті 38 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» та пункту 12.1 цього розділу Правил клірингу;

6) після здійснення дій, передбачених підпунктом 5 цього пункту, та у разі відсутності в Розрахункового центру інформації про наявність інших невиконаних деривативних контрактів та правочинів щодо цінних паперів, стороною яких є неплатоспроможний клієнт учасника клірингу, укладених / вчинених на організованому ринку капіталу щодо активів, що були до моменту оприлюднення рішення, передбаченого пунктом 12.5 цього розділу Правил клірингу, заблоковані для проведення операцій на організованому ринку капіталу:

а) поновлює виконання розпоряджень учасника клірингу щодо блокування клірингових активів за відповідним кліринговим рахунком з колективним обліком для здійснення / забезпечення Розрахунковим центром розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів;

б) не виконує розпорядження та/або документи, надіслані оператором організованого ринку капіталу, що містять інформацію про укладені деривативні контракти та вчинені на відповідному організованому ринку капіталу правочини щодо цінних паперів, стороною яких є неплатоспроможний клієнт учасника клірингу та відмовляє у допуску до клірингу прав та зобов'язань за такими деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів.

12.10. У разі визнання неплатоспроможним учасника клірингу / клієнта учасника клірингу, який має зобов'язання за деривативними контрактами та/або договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», Розрахунковий центр, крім дій, визначених пунктами 12.7 - 12.9 цього розділу Правил клірингу:

1) у порядку, визначеному Правилами клірингу, проводить ліквідаційний неттінг щодо зобов'язань неплатоспроможного учасника клірингу / клієнта учасника клірингу за деривативними контрактами та/або договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

2) забезпечує виконання зобов'язань неплатоспроможного учасника клірингу / клієнта учасника клірингу за деривативними контрактами та/або договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», що виникли в період після дати ліквідаційного неттінгу і до кінця робочого дня, коли Розрахунковому центру стало відомо про факт оприлюднення рішення, передбаченого пунктом 12.5 цього розділу Правил клірингу, у разі, якщо на відповідних клірингових рахунках такого учасника клірингу обліковуються в необхідній кількості

клірингові активи, необхідні для виконання таких зобов’язань. У разі неможливості виконання вказаних зобов’язань проводить щодо них дефолтну процедуру у порядку, визначеному Правилами клірингу. Визначені цим підпунктом дії здійснюються Розрахунковим центром до кінця робочого дня, коли Розрахунковому центру стало відомо про факт оприлюднення рішення, передбаченого пунктом 12.5 цього розділу Правил клірингу.

12.11. Учасник клірингу при укладенні договору про клірингове обслуговування з Розрахунковим центром надає згоду від свого імені та від імені своїх клієнтів на обов’язковість проведення у випадках, на умовах та порядку, встановлених Правилами клірингу, ліквідаційного неттінгу Розрахунковим центром як особою, яка провадить клірингову діяльність.

12.12. Проведення ліквідаційного неттінгу та звернення стягнення на предмет обтяження, який забезпечує виконання зобов’язань за одним або кількома деривативними контрактами / одним або кількома правочинами щодо цінних паперів, здійснюються в позасудовому порядку та не потребують будь-якої згоди та/або затвердження сторони деривативного контракту або правочину щодо цінних паперів чи будь-якої іншої особи.

12.13. Ліквідаційний неттінг обов’язково проводиться Розрахунковим центром щодо зобов’язань учасника клірингу / клієнта учасника клірингу за деривативними контрактами та договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» за наявності підстав:

1) неплатоспроможності учасника клірингу / клієнта учасника клірингу;

2) застосування до учасника клірингу / клієнта учасника клірингу спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), що відповідно до нормативно-правового акта НКЦПФР, яким встановлюється порядок виконання учасниками ринків капіталу рішень Ради національної безпеки і оборони України про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), є підставою для проведення Розрахунковим центром ліквідаційного неттінгу (далі – застосування до учасника клірингу / клієнта учасника клірингу санкцій);

3) виникнення наступних обмежень в діяльності депозитарної установи, в якій відкрито рахунок у цінних паперах учасника клірингу / клієнта учасника клірингу, що відповідає клірингловому рахунку, на якому обліковуються права та зобов’язання за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» та/або клірингові активи щодо коштів та/або цінних паперів, внесених у якості маржі для забезпечення виконання зобов’язань за деривативними контрактами та договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» (далі – Депозитарна установа): прийняття Депозитарною установою рішення про припинення Депозитарною установою провадження діяльності депозитарної установи або про її припинення як юридичної особи, припинення дії Ліцензії Депозитарної установи, ліквідація Депозитарної установи як юридичної особи за постановою господарського суду про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури, застосування до Депозитарної установи спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), що відповідно до нормативно-правового акта НКЦПФР, яким встановлюється порядок виконання учасниками ринків капіталу рішень Ради національної безпеки і оборони України про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), є підставою для проведення Розрахунковим центром ліквідаційного неттінгу (далі – застосування санкцій до Депозитарної установи), зупинення дії Ліцензії Депозитарної установи.

12.14. Датою ліквідаційного неттінгу визнається:

1) у випадку неплатоспроможності учасника клірингу / клієнта учасника клірингу – дата рішення, передбаченого пунктом 12.5 цього розділу Правил клірингу;

2) у випадку застосування санкцій до учасника клірингу / клієнта учасника клірингу / Депозитарної установи – дата набрання чинності указом Президента України про введення в дію рішення Ради національної безпеки та оборони України щодо застосування санкцій до учасника клірингу / клієнта учасника клірингу / Депозитарної установи;

3) у випадку прийняття Депозитарною установою рішення про припинення провадження професійної діяльності на ринках капіталу - депозитарної діяльності депозитарної установи або припинення як юридичної особи – дата операційного дня, що передує даті припинення діяльності;

4) у випадку припинення дії Ліцензії Депозитарної установи (крім випадків, коли дата набрання чинності постановою НКЦПФР є датою прийняття відповідної постанови НКЦПФР) – дата операційного дня, що передує даті набрання чинності постановою НКЦПФР;

5) у випадку припинення дії Ліцензії Депозитарної установи (якщо дата набрання чинності постановою НКЦПФР є датою прийняття відповідної постанови НКЦПФР) – дата операційного дня, протягом якого Розрахунковий центр отримав (залежно від того, що відбулось раніше): відповідну постанову безпосередньо від НКЦПФР або інформацію при офіційному оприлюдненні відповідної постанови, або інформацію про відповідну постанову від депозитарію;

6) у випадку зупинення дії Ліцензії Депозитарної установи – дата отримання від депозитарію інформації про прийняту постанову НКЦПФР щодо зупинення дії Ліцензії Депозитарної установи;

7) у випадку ліквідації Депозитарної установи як юридичної особи за постановою господарського суду про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури – дата операційного дня, протягом якого Розрахунковий центр отримав інформацію про відповідну постанову від депозитарію.

12.15. Ліквідаційний неттінг проводиться Розрахунковим центром у наступні строки:

1) у випадку неплатоспроможності учасника клірингу / клієнта учасника клірингу, крім випадку, передбаченого підпунктом 4 цього пункту, – протягом 7 (семи) робочих днів з дати ліквідаційного неттінгу;

2) у випадках, передбачених підпунктами 2, 6 та 7 пункту 12.14 цього розділу Правил клірингу, – не пізніше наступного операційного дня з дати ліквідаційного неттінгу;

3) у випадках, передбачених підпунктами 3 – 5 пункту 12.14 цього розділу Правил клірингу, – протягом дати ліквідаційного неттінгу.

4) у випадку неплатоспроможності учасника клірингу у зв’язку з прийняттям НКЦПФР щодо нього постанови про припинення дії ліцензії на провадження професійної діяльності на ринках капіталу – діяльності з організації торгівлі фінансовими інструментами, яка набирає чинності через 30 (тридцять) календарних днів з дня її прийняття, – протягом 30 (тридцяти) календарних днів з дати ліквідаційного неттінгу.

12.16. Під час проведення ліквідаційного неттінгу Розрахунковий центр:

1) визначає всі зобов’язання учасника клірингу / клієнта учасника клірингу / клієнтів учасника клірингу за деривативними контрактами та договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», що існують станом на дату ліквідаційного неттінгу і щодо яких є визначені Правилами клірингу підстави для проведення ліквідаційного неттінгу (далі – зобов’язання, щодо яких проводиться ліквідаційний неттінг);

2) у разі необхідності самостійно здійснює блокування / розблокування клірингових активів учасника клірингу / клієнта учасника клірингу для забезпечення виконання зобов’язань, щодо яких проводиться ліквідаційний неттінг;

3) забезпечує виконання всіх зобов’язань, щодо яких проводиться ліквідаційний неттінг, дата виконання яких настала протягом дати ліквідаційного неттінгу та/або строку проведення ліквідаційного неттінгу, у разі, якщо на відповідних клірингових рахунках такого учасника клірингу обліковуються в необхідній кількості клірингові активи, необхідні для виконання таких зобов’язань;

4) у порядку, визначеному главою 2 розділу XIII Правил клірингу, здійснює дефолтну процедуру щодо наступних зобов’язань, щодо яких проводиться ліквідаційний неттінг: невиконаних зобов’язань, дата виконання яких настала протягом дати ліквідаційного неттінгу та/або строку проведення ліквідаційного неттінгу, та майбутніх зобов’язань, дата виконання яких визначена датою, що настане після закінчення строку проведення процедури ліквідаційного неттінгу. Дефолтна процедура щодо майбутніх зобов’язань, дата виконання яких визначена датою, що настане після закінчення строку проведення процедури ліквідаційного неттінгу, здійснюється під час основної клірингової сесії останнього дня строку проведення ліквідаційного неттінгу, визначеного в пункті 12.15 цього розділу Правил клірингу.

XIII. Опис системи управління ризиками та гарантій

1. Механізми забезпечення виконання зобов’язань, допущених до клірингу

13.1. Розрахунковий центр при провадженні клірингової діяльності може наражатись на такі суттєві (істотні) ризики: ризик ліквідності, ринковий ризик, операційний ризик, правовий ризик, бізнес-ризик (ризик банкрутства), кредитний ризик, комплаєнс-ризик, репутаційний ризик (ризик втрати ділової репутації), системний ризик. Детальний опис цих ризиків, політик, процедур, інструментів управління ризиками та гарантій для виявлення, оцінки, моніторингу, управління ризиками визначені в Положенні про систему управління ризиками та гарантій Публічного акціонерного товариства «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках».

Система управління ризиками та гарантій Розрахункового центру включає в себе наступні механізми забезпечення виконання зобов’язань, допущених до клірингу (далі – механізми забезпечення), які спрямовані на зниження ризиків дефолту:

1) стовідсоткове попереднє депонування / резервування / блокування коштів та цінних паперів, які є предметом правочину щодо цінних паперів (далі – стовідсоткове попереднє депонування активів, які є предметом правочину);

2) стовідсоткове попереднє депонування / резервування / блокування коштів та цінних паперів у розмірі, що дорівнює розміру підсумкових зобов’язань за правочинами щодо цінних паперів, визначеному відповідно до розділу VIII Правил клірингу (далі – стовідсоткове попереднє депонування активів у розмірі підсумкових зобов’язань);

3) отримання гарантійного забезпечення у формі маржі.

13.2. Внесення коштів та цінних паперів для здійснення / забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів при реалізації визначених Правилами клірингу механізмів забезпечення здійснюється шляхом:

1) зарахування коштів на рахунок Розрахункового центру та/або валютні рахунки Розрахункового центру, з відображенням в системі клірингового обліку аналітичним обліком на клірингових рахунках як відповідні клірингові активи щодо цих коштів;

2) резервування / блокування цінних паперів та прав на такі цінні папери на рахунках у цінних паперах, відкритих у депозитарних установах, або на рахунках у цінних паперах, відкритих у депозитаріях, для здійснення / забезпечення Розрахунковим центром розрахунків,

з відображенням в системі клірингового обліку аналітичним обліком на клірингових рахунках як відповідні клірингові активи щодо цих цінних паперів;

3) зарахування прав на цінні папери на власний рахунок у цінних паперах Розрахункового центру з відображенням в системі клірингового обліку аналітичним обліком на відповідних клірингових рахунках учасників клірингу / клієнта (клієнтів) учасників клірингу як відповідні клірингові активи щодо цих цінних паперів;

4) зарахування клірингових активів на відповідний клірингоий рахунок учасника клірингу / клірингоий рахунок клієнта (клієнтів) внаслідок виконання клірингових операцій.

13.3. Стовідсоткове попереднє депонування активів, які є предметом правочину, використовується Розрахунковим центром для забезпечення виконання зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими поза організованим ринком капіталу без участі Розрахункового центру як центрального контрагента.

Стовідсоткове попереднє депонування активів у розмірі підсумкових зобов'язань використовується Розрахунковим центром для забезпечення виконання зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, вчиненими поза організованим ринком капіталу за участі Розрахункового центру як центрального контрагента та правочинами щодо цінних паперів, вчиненими на організованому ринку капіталу (крім договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»).

13.3.1. Стовідсоткове попереднє депонування активів, які є предметом правочину та стовідсоткове попереднє депонування активів у розмірі підсумкових зобов'язань (далі – стовідсоткове попереднє депонування активів) передбачає наявність у Розрахункового центру права безперешкодно розпоряджатися усім обсягом активів, що становлять стовідсоткове попереднє депонування активів та необхідні для припинення зобов'язань за правочином щодо цінних паперів шляхом його виконання.

13.3.2. Механізми забезпечення стовідсотковим попереднім депонуванням активів реалізуються Розрахунковим центром шляхом здійснення процедур для гарантування проведення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, у порядку та строки, визначені законодавством України, договорами, укладеними Розрахунковим центром з депозитаріями та внутрішніми документами Розрахункового центру.

13.3.3. Стовідсоткове попереднє депонування активів має бути здійснене учасниками клірингу до моменту перевірки Розрахунковим центром прав та зобов'язань за відповідним правочином (правочинами) щодо цінних паперів на відповідність умовам допуску до клірингу.

13.3.4. Внесення активів у якості стовідсоткового попереднього депонування активів здійснюється способами, визначеними підпунктами 1, 2, 4 пункту 13.2 розділу XIII Правил клірингу та подальшим блокуванням відповідних клірингових активів із використанням рахунків аналітичного обліку у порядку та у випадках, визначених Регламентом провадження клірингової діяльності.

13.4. Механізм забезпечення у вигляді отримання Розрахунковим центром гарантійного забезпечення у формі маржі (далі – механізм забезпечення маржею) використовується Розрахунковим центром для забезпечення виконання зобов'язань за деривативними контрактами та договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» та передбачає наявність у Розрахункового центру права безперешкодно розпоряджатися усім обсягом активів, що становлять маржу.

Розрахунковий центр як центральний контрагент приймає зобов'язання з виконання деривативного контракту або договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» виключно у разі повного виконання учасником клірингу, який є стороною деривативного контракту або договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», зобов'язань за деривативним контрактом або договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків».

Розрахунковий центр у випадках, визначених Правилами клірингу, припиняє зобов'язання сторін деривативного контракту або договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», в тому числі добросовісної сторони, та сплачує добросовісній стороні штраф виключно за рахунок активів, внесених учасником клірингу, який є винною стороною, у якості маржі в розмірі та складі, визначених Правилами клірингу.

13.4.1. Формування маржі здійснюється у розмірі, що визначається відповідно до цього розділу Правил клірингу та забезпечує належний рівень стимулювання учасників клірингу до виконання зобов'язань за деривативними контрактами та договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків».

Формування маржі для забезпечення виконання зобов'язань за деривативними контрактами здійснюється:

- коштами в національній валюті;
- коштами в іноземній валюті;
- державними цінними паперами, номінованими в національній валюті.

Формування маржі для забезпечення виконання зобов'язань за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» здійснюється:

- коштами в національній валюті;
- державними цінними паперами, номінованими в національній валюті.

13.4.2. Внесення активів у якості маржі здійснюється учасниками клірингу способами, визначеними пунктом 13.2 розділу XIII Правил клірингу, та подальшим зарахуванням відповідних клірингових активів щодо коштів та/або цінних паперів на маржинальні рахунки аналітичного обліку у порядку, визначеному Регламентом провадження клірингової діяльності.

13.4.3. Гарантійне забезпечення у формі маржі може бути індивідуальним та/або колективним залежно від виду клірингового рахунку на якому обліковується інформація про активи, внесені у якості маржі. Індивідуальним гарантійним забезпеченням є активи, внесені у якості маржі, інформація про які обліковується на клірингову рахунку учасника клірингу, клірингову рахунку з відокремленим обліком клієнта учасника клірингу, клірингову рахунку з індивідуальним обліком клієнта учасника клірингу. Колективним гарантійним забезпеченням є активи, внесені у якості маржі, інформація про які обліковується на клірингову рахунку з колективним обліком клієнтів учасника клірингу.

Порядок та умови використання індивідуального та колективного гарантійного забезпечення визначаються Регламентом провадження клірингової діяльності та договором між учасником клірингу та Розрахунковим центром відповідно до вимог Положення.

13.4.4. Облік інформації про активи, внесені у якості маржі, здійснюється окремо для деривативних контрактів та договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків».

13.4.5. Розрахунковий центр встановлює обмеження за клірингову рахунком щодо списання з маржинальних рахунків аналітичного обліку клірингових активів щодо коштів та/або цінних паперів, внесених у якості маржі, в розмірі необхідної маржі, розрахованої згідно з Правилами клірингу.

13.4.6. Механізм забезпечення маржею реалізовується Розрахунковим центром шляхом здійснення процедур для забезпечення здійснення розрахунків за деривативними контрактами та договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», у порядку та строки, визначені законодавством України, договорами, укладеними Розрахунковим центром з депозитаріями та внутрішніми документами Розрахункового центру. Заходи, що вживаються Розрахунковим центром при реалізації цього механізму забезпечення, описані у главі 2 цього розділу.

13.4.7. Учасники клірингу повинні здійснити / забезпечити внесення активів у якості маржі у випадках та порядку, передбачених внутрішніми документами Розрахункового центру, до моменту перевірки Розрахунковим центром поданих заявок на укладення деривативного контракту або договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» на відповідність умовам акцепту.

13.5. Механізми забезпечення не передбачають створення гарантійних фондів.

2. Порядок реалізації механізму забезпечення маржею

13.6. При реалізації механізму забезпечення маржею Розрахунковий центр здійснює наступні заходи:

1) встановлює вимоги до учасників клірингу та їх клієнтів і контролює їх дотримання;

2) встановлює вимоги до заявок, які подаються на укладення деривативних контрактів та договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» з центральним контрагентом;

3) визначає умови (особливості) застосування випусків цінних паперів та іноземних валют, які приймаються в якості маржі;

4) регулярно відстежує та здійснює контроль достатності маржі при наданні заявок на укладення деривативних контрактів та договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» з центральним контрагентом;

5) кожного операційного дня визначає розмір необхідної маржі для забезпечення виконання зобов'язань за деривативним контрактом або договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» на підставі оцінки ринкової вартості цінних паперів, що є предметом договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», та розрахункового курсу іноземної валюти, що є базовим активом деривативного контракту; здійснює переоцінку вартості активів, внесених у якості маржі, та, у разі недостатності маржі, надає учаснику клірингу маржинальну вимогу (процедура Mark-to-market відповідно до пункту 13.14 глави 1 цього розділу Правил клірингу);

6) здійснює контроль достатності маржі при зміні учасником клірингу складу активів, внесених у якості маржі та внесенні змін до другої частини деривативного контракту або договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

7) визначає послідовність списання коштів та/або цінних паперів, внесених у якості маржі, у складі штрафу учасника клірингу, який є винною стороною;

8) встановлює / визначає параметри системи управління ризиками та гарантій.

13.7. Параметрами системи управління ризиками та гарантій механізму забезпечення маржею є:

1) перелік цінних паперів, які можуть бути предметом договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

2) перелік іноземних валют, які можуть бути базовим активом деривативного контракту;

3) перелік цінних паперів та іноземних валют, які приймаються в якості маржі за деривативними контрактами, та перелік цінних паперів, які приймаються в якості маржі за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

4) дисконт;

5) мінімальна та максимальна ціни одного цінного паперу в заявці на укладення першої частини договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» з врахуванням встановленого для відповідного випуску цінного паперу дисконту;

6) мінімальна та максимальна ціни іноземної валюти в заявці на укладення деривативного контракту;

7) обмеження щодо максимального строку, на який укладаються деривативні контракти та договори РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

8) обмеження мінімальної суми деривативного контракту та договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

9) ставки маржі, що використовуються для розрахунку необхідного розміру маржі для укладення договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» та деривативних контрактів (базова маржа);

10) модифікатори курсів іноземних валют для встановлення розрахункових курсів іноземних валют;

11) інші параметри системи управління ризиками та гарантій.

13.8. Розрахунковий центр рішенням Правління затверджує та доводить до відома учасників клірингу шляхом оприлюднення на вебсайті Розрахункового центру у строк не пізніше ніж за 5 (п’ять) робочих днів до дати набрання чинності та початку застосування щонайменше параметри системи управління ризиками та гарантій, зазначені у підпунктах 2, 4, 7, 8, 9 пункту 13.7 глави 2 цього розділу Правил кліринг та принципи визначення параметрів, зазначених у підпунктах 1, 3, 5, 6 та 10 пункту 13.7 глави 2 цього розділу Правил клірингу.

13.9. З метою оцінки активів, внесених у якості маржі, та кожного зобов’язання за деривативним контрактом або договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» в цінних паперах та іноземній валюті Розрахунковий центр перед початком кожного операційного дня визначає:

1) ринкову вартість цінних паперів та розрахункові курси іноземних валют, які приймаються в якості маржі;

2) ринкову вартість цінних паперів, які можуть бути предметом договорів в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

3) розрахункові курси іноземних валют, які можуть бути базовим активом деривативного контракту.

Для облігацій внутрішніх державних позик в якості ринкової вартості використовується визначена Національним банком України на дату розрахунку справедлива вартість.

У разі, якщо розрахована ринкова вартість цінного паперу нижча ніж оціночна вартість цінного паперу, визначена для попереднього операційного дня, то в якості ринкової вартості цінного паперу поточного операційного дня використовується оціночна вартість цінного паперу, визначена для попереднього операційного дня. У разі, якщо для поточного операційного дня справедлива вартість не була визначена Національним банком України для певного випуску або всіх цінних паперів, які приймаються в якості маржі або можуть бути предметом договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», то Розрахунковий центр самостійно встановлює ринкову вартість цінних паперів для поточного операційного дня. У цьому випадку ринкова вартість не може бути більшою за справедливу вартість попереднього операційного дня та меншою за оціночну вартість цінного паперу, визначену для попереднього операційного дня.

В якості розрахункового курсу іноземної валюти використовується встановлений Національним банком України на дату розрахунку офіційний курс гривні до відповідної іноземної валюти помножений на модифікатор курсу відповідної іноземної валюти, встановлений Розрахунковим центром на дату розрахунку. У разі, якщо визначений

розрахунковий курс іноземної валюти нижчий ніж оціночна вартість відповідної іноземної валюти, визначена для попереднього операційного дня, то в якості розрахункового курсу іноземної валюти поточного операційного дня використовується оціночна вартість відповідної іноземної валюти, визначена для попереднього операційного дня.

У разі, якщо для поточного операційного дня офіційний курс гривні до певної іноземної валюти не був встановлений Національним банком України, то Розрахунковий центр самостійно встановлює розрахунковий курс відповідної іноземної валюти для поточного операційного дня.

13.10. При реалізації механізму забезпечення маржею Розрахунковий центр на підставі складу активів, внесених учасником клірингу у якості маржі, розраховує кліринговий ліміт для кожного клірингового рахунку, на якому обліковується інформація про активи, внесені у якості маржі, у формі загальної грошової оцінки таких активів.

Кліринговий ліміт розраховується окремо для деривативних контрактів та договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків».

13.10.1. Кліринговий ліміт розраховується:

1) для кожного клірингового рахунку, на якому обліковується інформація про активи, внесені у якості маржі, – при проведенні процедури Mark-to-market;

2) для окремого клірингового рахунку – при зарахуванні або списанні клірингових активів на/з відповідного маржинального рахунку аналітичного обліку.

13.10.2. Активи, внесені учасником клірингу у якості маржі, враховуються в кліринговому ліміті наступним чином:

1) клірингові активи щодо коштів в національній валюті враховуються в кліринговому ліміті за принципом 1 (одна) гривня клірингових активів щодо коштів дорівнює 1 (одній) гривні клірингового ліміту;

2) клірингові активи щодо цінних паперів враховуються в кліринговому ліміті на підставі грошової оцінки кожного пакету цінних паперів певного випуску:

ОП = К * ОВП, де

ОП – оціночна вартість пакету цінних паперів певного випуску (грн);

К – кількість цінних паперів певного випуску, внесених у якості маржі (шт.).

ОВП – оціночна вартість одного цінного паперу певного випуску (грн за 1 шт.), що розраховується за формулою:

ОВП = РВ * (КК - ДКК), де

РВ – визначена Розрахунковим центром на дату розрахунку ринкова вартість цінного паперу певного випуску (грн за 1 шт.);

КК – визначений Національним банком України на дату розрахунку коригуючий коефіцієнт для цінних паперів певного випуску (приймає значення від 0 до 1);

ДКК – визначений Розрахунковим центром на дату розрахунку додатковий коригуючий коефіцієнт для цінних паперів певного випуску (приймає значення від 0 до 1).

Додатковий коригуючий коефіцієнт (ДКК) встановлюється рівним коригуючому коефіцієнту (КК) в операційний день, що:

передує даті виплати доходів (для цінних паперів, права на які обліковуються на власному рахунку у цінних паперах Розрахункового центру);

передує даті погашення цінних паперів.

3) клірингові активи щодо коштів в іноземній валюті враховуються в кліринговому ліміті на підставі грошової оцінки в гривні сумарної кількості кожної іноземної валюти:

ОВ = ОВВ*К, де:

ОВ – оціночна вартість сумарної кількості іноземної валюти (грн);

К – кількість відповідної іноземної валюти, внесеної у якості маржі.

ОВВ – оціночна вартість одиниці іноземної валюти, внесеної у якості маржі (грн), що розраховується за формулою:

ОВВ = ОК * М * ККв, де:

ОК – визначений Національним банком України на дату розрахунку офіційний курс гривні до іноземної валюти (грн за одиницю іноземної валюти);

М – визначений Розрахунковим центром на дату розрахунку модифікатор курсу для відповідної іноземної валюти;

ККв – визначений Розрахунковим центром на дату розрахунку коригуючий коефіцієнт для відповідної іноземної валюти (приймає значення від 0 до 1).

13.10.3. Кліринговий ліміт розраховується на підставі сумарної оцінки коштів та пакетів цінних паперів різних випусків, внесених у якості маржі:

$$\text{Кліринговий ліміт} = \text{Сума ГК} + \sum_{i=1}^{n} \text{ОПі} + \sum_{i=1}^{n} \text{ОВі}, \text{ де}$$

ГК – сума коштів у національній валюті (грн);

ОПі – оціночна вартість пакету і-го випуску цінних паперів (грн);

ОВі – оціночна вартість сумарної кількості і-ї іноземної валюти (грн).

13.10.4. На підставі розміру клірингового ліміту та розміру маржі, необхідної для забезпечення виконання зобов'язань за деривативним контрактом або договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», Розрахунковий центр розраховує значення вільного ліміту:

$$\text{Вільний ліміт} = \text{Кліринговий ліміт} - \text{Маржа}$$

Додатне значення вільного ліміту означає, що учасник клірингу вніс активів у якості маржі на суму, що перевищує вимоги Розрахункового центру щодо розміру маржі, необхідної для забезпечення поточних та майбутніх зобов'язань.

Від'ємне значення вільного ліміту означає маржинальну вимогу до учасника клірингу в розмірі модуля такого від'ємного значення. Маржинальна вимога має бути виконана учасником клірингу шляхом зарахування клірингових активів на маржинальний рахунок аналітичного обліку, до початку основної клірингової сесії поточного операційного дня або шляхом виконання зобов'язань за деривативним контрактом або договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» до або під час основної клірингової сесії поточного операційного дня. Маржинальна вимога вважається виконаною, коли значення вільного ліміту перестає бути від'ємним.

13.11. Вимоги Розрахункового центру щодо порядку формування та розміру початкової маржі встановлюються Регламентом провадження клірингової діяльності таким чином, щоб

забезпечити виконання вимог, визначених пунктом 13.13 та підпунктом 13.20.1 пункту 13.20 цього розділу Правил клірингу.

13.12. Після проведення розрахунків за першою частиною деривативного контракту або договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» і до зміни Розрахунковим центром вимог щодо розміру маржі у випадках, передбачених пунктом 13.13 цього розділу Правил клірингу, розмір наданої учасником клірингу маржі повинен відповідати вимогам, визначеним цим пунктом.

13.12.1. Для забезпечення виконання зобов'язань за договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»:

1) для кредитора маржа повинна бути сформована у подвійному розмірі базової маржі (2 * БМ);

2) для позичальника вимоги щодо розміру маржі відсутні.

13.12.2. Для забезпечення виконання зобов'язань за деривативним контрактом – один розмір базової маржі (БМ) для кожної сторони деривативного контракту.

13.12.3. Базова маржа розраховується наступним чином:

БМ = С1 * СМ,

де:

С1– сума першої частини деривативного контракту або договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» (грн);

СМ – ставка маржі за деривативним контрактом або договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», що встановлюється Регламентом провадження клірингової діяльності.

13.13. Після проведення розрахунків за першою частиною деривативного контракту або договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» вимоги Розрахункового центру щодо розміру маржі, необхідної для забезпечення виконання зобов'язань за деривативним контрактом або договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», можуть бути змінені шляхом розрахунку розміру додаткової маржі (ДМ) за кожним зобов'язанням:

- у ході проведення процедури Mark-to-market;

- у разі зміни умов другої частини деривативного контракту або договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків».

13.13.1. Розрахунок розміру додаткової маржі (ДМ) за кожним зобов'язанням за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» здійснюється наступним чином:

$$\text{ДМ} = \text{К} * (\text{РВ}m - \text{РВо}) - \text{С1} * \left(\text{СР} * \frac{(\text{Т}m - To)}{365}\right) + \sum_{i=1}^{n} \text{К} * \text{РК}i * \left(1 + \text{СР} * \frac{(\text{Т}m - T\text{к}i)}{365}\right),$$

де:

К – кількість цінних паперів в договорі РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

РВm – ринкова вартість цінного папера визначена на дату розрахунку ДМ;

РВо – ринкова вартість цінного папера визначена на дату укладання договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

С1 – сума першої частини договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

Tm – дата розрахунку розміру ДМ;

Tki – дата сплати і-го купону;

To – дата укладання договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

РКі – розмір сплаченого і-го купону, якщо купон не був сплачений, то РКі = 0;

n – кількість сплачених купонів;

СР – ставка договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»:

$$СР = \frac{(С2 - С1 + \sum_{i=1}^{n} К * РКі) * 365}{С1 * (Тs - To) - \sum_{i=1}^{n} К * РКi * (Тs - Ткi)},$$

де:

С1 – сума першої частини договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

С2 – сума другої частини договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

Ts – дата розрахунку другої частини договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

Tki – дата сплати і-го купону;

To – дата укладання договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

К – кількість цінних паперів в договорі РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків»;

РКі – розмір і-го купону, сплата якого припадає на строк дії договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків».

13.13.2. Розрахунок розміру додаткової маржі (ДМ) за кожним зобов'язанням за деривативними контрактами здійснюється наступним чином:

$$ДМ = К * (ОКm * Мm - ОКо * Мо) - С1 * \left(DIFF * \frac{(Тm - То)}{365}\right),$$

де:

К – кількість іноземної валюти за деривативним контрактом;

ОКm – офіційний курс іноземної валюти, визначений на дату розрахунку ДМ;

Mm – модифікатор курсу іноземної валюти, визначений на дату розрахунку ДМ;

ОКо – офіційний курс іноземної валюти, визначений на дату укладання деривативного контракту;

Мо – модифікатор курсу іноземної валюти, визначений на дату укладання деривативного контракту;

С1 – сума першої частини деривативного контракту;

Tm – дата розрахунку розміру ДМ;

To – дата укладання деривативного контракту;

DIFF – показник, що відображає різницю між процентними ставками за гривнями та іноземною валютою:

$$DIFF = \frac{(С2 - С1) * 365}{С1 * (Тs - То)},$$

де:

С1 – сума першої частини деривативного контракту;

С2 – сума другої частини деривативного контракту;

Ts – дата розрахунку другої частини деривативного контракту;

To – дата укладання деривативного контракту.

13.13.3. Після розрахунку ДМ розмір необхідної маржі, яка вимагається Розрахунковим центром для забезпечення виконання зобов'язань, розраховується наступним чином:

1) якщо значення ДМ є додатним:

- для учасника клірингу-кредитора за договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» розмір необхідної маржі становить подвійний розмір БМ збільшений на ДМ;

- для учасника клірингу, який зобов'язаний повернути іноземну валюту за другою частиною деривативного контракту, розмір необхідної маржі становить розмір БМ збільшений на ДМ;

- для учасника клірингу-позичальника за договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» та учасника клірингу, який зобов'язаний сплатити гривні за другою частиною деривативного контракту, вимоги щодо розміру маржі визначаються відповідно до пункту 13.12 цього розділу Правил клірингу;

2) якщо значення ДМ є від'ємним:

- для учасника клірингу-кредитора за договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» розмір необхідної маржі становить подвійний розмір БМ зменшений на розмір модуля ДМ, але не більше, ніж до розміру БМ (тобто вимоги щодо розміру маржі не можуть бути меншими, ніж розмір БМ);

- для учасника клірингу-позичальника за договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» розмір необхідної маржі становить розмір модуля ДМ;

- для учасника клірингу, який зобов'язаний сплатити гривні за другою частиною деривативного контракту, розмір необхідної маржі становить розмір БМ збільшений на розмір модуля ДМ;

- для учасника клірингу, який зобов'язаний повернути іноземну валюту за другою частиною деривативного контракту, вимоги щодо розміру маржі не змінюються.

13.14. З метою оцінки достатності маржі Розрахунковий центр проводить процедуру Mark-to-market.

13.14.1. Процедура Mark-to-market проводиться кожного операційного дня до моменту перевірки Розрахунковим центром заявок на укладення деривативного контракту або договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» на відповідність умовам акцепту.

При зміні параметрів системи управління ризиками та гарантій процедура Mark-to-market може також проводитись протягом операційного дня за необхідності.

13.14.2. Процедура Mark-to-market здійснюється на підставі визначених для поточного операційного дня розрахункових курсів іноземних валют, ринкової вартості цінних паперів, коригуючих коефіцієнтів та додаткових коригуючих коефіцієнтів.

13.14.3. В ході проведення процедури Mark-to-market:

- здійснюється переоцінка активів, внесених у якості маржі, відповідно до правил, визначених пунктом 13.10 цього розділу Правил клірингу та для кожного клірингового рахунку, на якому обліковується інформація про активи, внесені у якості маржі, визначається нове значення клірингового ліміту;
- здійснюється оцінка розміру зобов'язань в іноземній валюті (за деривативними контрактами) та в цінних паперах (за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків») та визначається необхідність збільшення розміру маржі, яка вимагається для забезпечення виконання зобов'язань, що обліковуються за відповідними кліринговими рахунками (шляхом розрахунку розміру додаткової маржі (ДМ) за кожним зобов'язанням).

13.15. На підставі розрахованих в результаті проведення процедури Mark-to-market нового значення клірингового ліміту та значень ДМ для кожного із зобов'язань за деривативним контрактом або договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» виконується перерахунок розміру маржі, яка вимагається для забезпечення виконання зобов'язань, та вільного ліміту для відповідного клірингового рахунку, на якому обліковується інформація про активи, внесені у якості маржі.

3. Дефолтні процедури

13.16. Підставами для проведення Розрахунковим центром дефолтної процедури щодо зобов'язань за деривативним контрактом або договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» є:

1) дефолт;

2) ліквідаційний неттінг;

3) обставини, визначені підпунктом 2 пункту 12.10 розділу XII Правил клірингу.

13.17. Розрахунковий центр встановлює наявність підстав для проведення дефолтної процедури у випадку, якщо під час проведення основної клірингової сесії після визначення підсумкових зобов'язань за договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» відповідно до розділу VIII Правил клірингу Розрахунковим центром встановлено:

1) факт дефолту, а саме: виявлено недостатність клірингових активів на відповідних кліринговых рахунках для виконання таких підсумкових зобов'язань або невиконання учасником клірингу маржинальної вимоги;

2) наявність майбутніх зобов'язань, щодо яких проводиться ліквідаційний неттінг і які визначені підпунктом 4 пункту 12.16 розділу XII Правил клірингу;

3) наявність зобов'язань, визначених підпунктом 2 пункту 12.10 розділу XII Правил клірингу.

13.18. У разі наявності підстав для проведення дефолтної процедури, Розрахунковий центр у порядку, визначеному Регламентом провадження клірингової діяльності:

1) визначає та фіксує в системі клірингового обліку кожне зобов'язання, яке підлягає дефолтній процедурі та винну сторону за таким зобов'язанням. Для визначення зобов'язання за договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», яке підлягає дефолтній процедурі та винної сторони за таким зобов'язанням, Розрахунковий центр може залучати учасника клірингу, за кліринговими рахунками якого / клієнта якого / клієнтів якого встановлена наявність підстав для проведення дефолтної процедури;

2) визначає та фіксує в системі клірингового обліку кожне зобов'язання, яке обліковується на іншому кліринговому рахунку учасника клірингу / клієнта (клієнтів) учасника клірингу, яке є абсолютно ідентичним до зобов'язання центрального контрагента перед винною стороною, та яке не може бути виконано внаслідок наявності підстав для проведення дефолтної процедури за визначеним згідно з підпунктом 1 цього пункту зобов'язанням, та визнає такого учасника клірингу добросовісною стороною. У випадку, якщо жоден з учасників клірингу не може вважатися добросовісною стороною, добросовісною стороною визнається центральний контрагент;

3) виконує дефолтну процедуру щодо зобов'язань, визначених згідно з підпунктами 1 та 2 цього пункту;

4) повідомляє учасників клірингу, які визначені Розрахунковим центром як винна та добросовісна сторона, про проведення Розрахунковим центром дефолтної процедури щодо зобов'язань, визначених згідно з підпунктами 1 та 2 цього пункту.

13.19. Під час проведення дефолтної процедури Розрахунковий центр:

1) припиняє зобов'язання, визначені згідно з вимогами підпунктів 1 та 2 пункту 13.18 цього розділу Правил клірингу та ідентичні їм зобов'язання центрального контрагента;

2) у порядку, складі та розмірі, що визначені Правилами клірингу та Регламентом провадження клірингової діяльності, списує з відповідного клірингового рахунку винної сторони в якості штрафу клірингові активи щодо коштів або цінних паперів, внесені в якості маржі;

3) зараховує на відповідний клірингвий рахунок добросовісної сторони клірингові активи щодо коштів або цінних паперів, списані в якості штрафу з відповідного клірингового рахунку винної сторони;

4) фіксує в системі клірингового обліку припинення зобов'язань, вказаних в підпункті 1 цього пункту;

5) застосовує до винної сторони інші заходи, якщо це передбачено договорами, укладеними Розрахунковим центром з учасником клірингу та Регламентом провадження клірингової діяльності.

Списання та зарахування цінних паперів, клірингові активи щодо яких списані / зараховані в якості штрафу, здійснюється відповідно до пункту 8.10 розділу VIII Правил клірингу та договору, укладеного Розрахунковим центром з депозитарієм.

13.20. Розмір штрафу, що стягується з винної сторони та сплачується добросовісній стороні, визначається згідно з наступним:

13.20.1. У разі припинення Розрахунковим центром зобов'язань за першою та другою частиною договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» або деривативного контракту розмір штрафу дорівнює базовій маржі за відповідним договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» або деривативним контрактом.

13.20.2. У разі припинення Розрахунковим центром зобов'язань за другою частиною договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» або деривативного контракту розмір штрафу дорівнює розміру необхідної маржі, яка вимагається Розрахунковим центром для забезпечення виконання зобов'язань винної сторони за відповідним договором РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» або деривативним контрактом згідно з пунктами 13.12 та 13.13 цього розділу Правил клірингу.

При цьому, якщо визначений розмір штрафу є більшим за розмір штрафу, який був би визначений за припинення відповідного зобов'язання в попередній операційний день, то з винної сторони стягується та сплачується добросовісній стороні штраф у розмірі, визначеному для попереднього операційного дня.

Враховуючи, що кредитор отримує цінні папери за першою частиною договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» за ринковою вартістю цінного паперу, яка знижена на розмір дисконту, то розмір штрафу, який має бути сплачений кредитору, який є добросовісною стороною договору РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», може дорівнювати нулю.

13.21. Цінні папери при формуванні штрафу враховуються за ринковою вартістю на дату списання клірингових активів щодо цінних паперів. Іноземна валюта при формуванні штрафу враховується за розрахунковим курсом на дату списання клірингових активів щодо коштів.

13.22. Розрахунковий центр приймає на себе ризики у разі проведення дефолтних процедур щодо зобов'язань за деривативними контрактами та договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» виключно в межах маржі, наданої учасником клірингу для забезпечення виконання таких зобов'язань. Створена Розрахунковим центром система управління ризиками передбачає достатність маржі, наданої учасником клірингу для

забезпечення виконання таких зобов'язань за деривативними контрактами та договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків», для врегулювання дефолту за такими зобов'язаннями.

Припинення Розрахунковим центром зобов'язань за деривативними контрактами та договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» під час дефолтних процедур не звільняє учасника клірингу від сплати інших платежів на користь Розрахункового центру, встановлених за припинення Розрахунковим центром зобов'язань за деривативними контрактами та договорами РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» під час дефолтних процедур, які сплачуються учасником клірингу відповідно до тарифів Розрахункового центру та/або договорів, укладених Розрахунковим центром з учасником клірингу.

XIV. Порядок припинення Розрахунковим центром провадження клірингової діяльності

14.1. У разі прийняття уповноваженим органом Розрахункового центру рішення про припинення провадження професійної діяльності на ринках капіталу - клірингової діяльності або припинення як юридичної особи до дати подання до НКЦПФР заяви про припинення дії, виданих Розрахунковому центру ліцензій на провадження професійної діяльності на ринках капіталу - клірингової діяльності: клірингової діяльності з визначення зобов'язань та клірингової діяльності центрального контрагента (далі – ліцензії), Розрахунковий центр зобов'язаний здійснити всі необхідні дії щодо завершення провадження клірингової діяльності відповідно до укладених договорів, внутрішніх документів Розрахункового центру, законодавства України.

Не пізніше 5 робочих днів після прийняття рішення про припинення провадження професійної діяльності на ринках капіталу - клірингової діяльності або припинення як юридичної особи Розрахунковий центр зобов'язаний повідомити НКЦПФР про прийняте рішення з вказівкою на дату початку процедури припинення провадження клірингової діяльності та дату припинення провадження клірингової діяльності, із наданням плану-графіка припинення провадження клірингової діяльності.

14.2. У разі набрання чинності постановою НКЦПФР про припинення дії ліцензій, крім випадку припинення дії ліцензій за заявою Розрахункового центру, Розрахунковий центр з дати набрання чинності постановою про припинення дії ліцензій зобов'язаний припинити провадження клірингової діяльності та може здійснювати лише дії, визначені Положенням про провадження клірингової діяльності та необхідні для припинення провадження клірингової діяльності.

Не пізніше 5 робочих днів з дня набрання чинності постановою НКЦПФР про припинення дії ліцензій Розрахунковий центр зобов'язаний затвердити план-графік припинення провадження клірингової діяльності.

14.3. Датою початку процедури припинення провадження клірингової діяльності є дата:

1) визначена рішенням уповноваженого органу Розрахункового центру про припинення провадження професійної діяльності на ринках капіталу - клірингової діяльності або рішенням про припинення як юридичної особи;

2) набрання чинності постановою НКЦПФР про припинення дії ліцензій, крім випадку припинення дії ліцензій за заявою Розрахункового центру.

Датою припинення діяльності вважається день, який наступає не пізніше ніж через 60 календарних днів після дати початку процедури припинення діяльності. Якщо усі клірингові рахунки було закрито раніше ніж через 60 календарних днів з дати початку процедури

припинення провадження клірингової діяльності, датою припинення діяльності може вважатися дата, наступна за датою закриття останнього клірингового рахунку.

Дату припинення діяльності може бути перенесено на більш пізній термін за рішенням НКЦПФР на основі обґрунтованої заяви Розрахункового центру.

14.4. До закінчення дня дати початку процедури припинення провадження клірингової діяльності Розрахунковий центр зобов'язаний розмістити на вебсайті Розрахункового центру інформацію про припинення дії ліцензій або прийняття рішення про припинення провадження професійної діяльності на ринках капіталу - клірингової діяльності або рішення про припинення як юридичної особи та припинення допуску прав та зобов'язань до клірингу та повідомити про це у спосіб, визначений відповідним договором, учасників клірингу, Центральний депозитарій, Національний банк України та операторів організованих ринків капіталу.

14.5. Не пізніше 5 робочих днів з дати початку процедури припинення провадження клірингової діяльності Розрахунковий центр, зобов'язаний розмістити на вебсайті Розрахункового центру повідомлення про початок процедури припинення провадження клірингової діяльності, план-графік дій під час процедури припинення провадження клірингової діяльності, та повідомити у спосіб, визначений відповідним договором, про початок припинення провадження клірингової діяльності осіб, з якими укладені договори, необхідні для провадження клірингової діяльності, зокрема: Центральний депозитарій, Національний банк України, операторів організованих ринків капіталу, учасників клірингу, банк, в якому відкрито валютний рахунок Розрахункового центру.

В повідомленні, що надається учасникам клірингу, зазначається порядок закриття клірингових рахунків, повернення після виконання та/або припинення прав та зобов'язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів активів, що внесені для здійснення / забезпечення Розрахунковим центром розрахунків, розірвання / припинення договорів, укладених з учасниками клірингу.

14.6. З дня наступного за датою початку процедури припинення провадження клірингової діяльності до дати припинення діяльності Розрахунковий центр має:

1) припинити допуск прав та зобов'язань до клірингу, окрім прав та зобов'язань, направлених на врегулювання дефолту;

2) припинити акцепт заявок, поданих учасниками клірингу на укладення договорів РЕПО в режимі «РЕПО з контролем ризиків» та деривативних контрактів з Розрахунковим центром як з центральним контрагентом;

3) здійснювати виконання зобов'язань, що виникли в результаті клірингу прав та зобов'язань, які були допущені до клірингу до дати початку процедури припинення провадження клірингової діяльності. У разі, якщо дата виконання прав та зобов'язань, які були допущені до клірингу до або в дату початку припинення провадження клірингової діяльності, або дата виконання зобов'язань, що виникли в результаті клірингу прав та зобов'язань, які були допущені до клірингу до або в дату початку процедури припинення провадження клірингової діяльності настає пізніше, ніж дата припинення діяльності Розрахунковий центр може визначити особливий порядок припинення та/або виконання таких прав та зобов'язань;

4) здійснювати розрахунки у системі клірингового обліку та/або організовувати проведення розрахунків, у тому числі шляхом підготовки документів (інформації) для проведення розрахунків та їх направлення відповідним установам, що проводять розрахунки;

5) після виконання та/або припинення прав та зобов'язань за деривативними контрактами та правочинами щодо цінних паперів повертати активи, що внесені для здійснення / забезпечення Розрахунковим центром розрахунків та забезпечувати розблокування цінних паперів та прав на цінні папери на рахунках у цінних паперах в системі

депозитарного обліку депозитарію, які зарезервовані / заблоковані для здійснення / забезпечення Розрахунковим центром розрахунків;

6) припиняти / розривати договори, укладені відповідно до Правил клірингу для провадження клірингової діяльності;

7) закривати всі клірингові рахунки в порядку встановленому Регламентом провадження клірингової діяльності та відповідними договорами;

8) здійснювати інші дії, передбачені планом-графіком припинення провадження клірингової діяльності та внутрішніми документами Розрахункового центру для забезпечення припинення провадження професійної діяльності на ринках капіталу - клірингової діяльності.

14.7. У випадку добровільного припинення діяльності Розрахунковий центр не пізніше 5 робочих днів після дати припинення діяльності має подати до НКЦПФР заяву на припинення дії ліцензій, та документи, визначені Порядком видачі, зупинення та припинення дії ліцензії на провадження професійної діяльності на ринках капіталу, затвердженим рішенням НКЦПФР від 21 жовтня 2021 року № 982, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 грудня 2021 року за № 1563/37185.

Голова Правління **Олег ТКАЧЕНКО**

Друга редакція	Затверджено Протокол засідання Правління 02.11.2021 № 46
Третя редакція	Затверджено Протокол засідання Правління 10.01.2022 № 2
Четверта редакція	Затверджено Протокол засідання Правління 19.04.2022 № 14
П’ята редакція	Затверджено Протокол засідання Правління 29.11.2022 № 43
Шоста редакція	Затверджено Протокол засідання Правління 07.09.2023 № 44
Сьома редакція	Затверджено Протокол засідання Правління 10.07.2024 № 33
Восьма редакція	Затверджено Протокол засідання Правління 14.04.2025 № 19
Дев’ята редакція	Затверджено Протокол засідання Правління 04.02.2026 № 7